Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat — פרייז 10 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - נאציאנאל-שטאטליכע טאג - צייטונג

Nr. 115 (1109) | Łódź, Środa 18 Maja 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך טו אייר תרפ״ז. | Nr. 115 1109

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

פראבלעמען פון פרידליכען צוזאמענלעבען צווישען פוילישען און דייטשען פאלק

וועלען בעטראכט ווערען אויף א בשותפות'דיגער קאנפערענץ.

וו א ר ש א, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון דעפוטאטען און סענאטארען. אויף דער קאנפערענץ איז בעטראכט געווארען די איינלאדונג פון בערלינער פויליש-דייטשען קאמיטעט צו קומען אויף א קאנפערענץ קיין בערלין.

ס'איז בעשלאסען געווארען אין פרינציפ די איינלאדונג אנצונעהמען, אויף דער קאנפערענץ אין בערלין דארפען בעטראכט ווערען די פראבלעמען פון פרידליכען צוזאמענלעבען צווישען פוילישען און דייטשען פאלק.

צום איינלאדונגס-קאמיטעט אין בערלין געהערען: דער רייכסטאגס-פרעזידענט לעבע, טאמאס מאן, דעפוטאט ברייטשייד א. א.

מלוכה-פרעזידענט קאנפערירט מיט'ן וויצע-פרעמיער.

וו א ר ש א, 17. (אטע) היינט 6 א זייגער אין אווענד איז דער וויצע-פרעמיער בארטעל אוועק אין שלאס און אפגעהאלטען א שעה'דיגע קאנפערענץ מיט'ן מלוכה פרעזידענט. אין אווענד האט דער וויצע-פרעמיער קאנפערירט מיט'ן פאסט-מיניסטער מיעדזשינסקי.

עטליכע מיניסטארען איז האמיטעט

צו ברענגען דעם טויטען קערפער פון סלאוואצקי.

וו א ר ש א, 17. (אטע) דער מארשאל פילסודסקי האט אנגענומען די עהרען-פרעזידיום פון קאמיטעט צו ברענגען דעם טויטען קערפער פון יוליוש סלאוואצקי, אין קאמיטעט געהען אריין אויך דער וויצע-פרעמיער בארטעל, אויסערן-מיניסטער זאלעסקי און ביל דונגס-מיניסטער דאברוצקי.

ארעסט פון 40 בעאמטע פון ווארשאווער וואהל-קאמיטעט

אלע זענען אבער באלד בעפרייט געווארען.

וו א ר ש א, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נעכטען איז פלוצלינג ארעסטירט געווארען די בעאמטען פון וואהל-קאמיטעט פרוי אייזמאנס, באלד דערויף זענען אויך ארעסטירט געווארען 40 אנדערע בעאמטע פון וואהל קאמיטעט. אלע זענען אבער באלד בעפרייט געווארען. ווי ס'האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט איז אנגענעבען געווארען א מסירה, אז די ארעסטירטע זאלען האבען געפעלשט די וואהל-ליסטעס. די ידיעה האט זיך אבער ארויסגעוויזען פאר נישט אמת.

שטורמישע זיצונג פון ווארשעווער קהלה-פערוואלטונג

וועגען שכירות פאר רבנים.

וו א ר ש א, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א שטורמישע זיצונג פון ווארשאווער קהלה-פערוואלטונג. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם פארשלאג צו העכערן דאס געהאלט פאר די רבנים פון 500 זלאטיס אויף 1000 זלאטיס א חודש. דער פארשלאג איז אפגעווארפען געווארען.

וויכטיגע שלאכטען אין כינא.

נעכטיגע זיגער — היינטיגע בעזיגטע.

פ ע ק י ן, 17. (סס. טעל.) די „האוואס"-אגענטור מעלדעט, אז די פארשטעהער פון ענגלאנד און כינא, וועלכע פיהרען די אונטערהאנדלונגען וועגען ענדערן די ארדנונג פון די ענגלישע קאנצעסיעס אין טיענטסין, זענען געקומען צו א הסכם, לויט וועלכען דער שטאט-ראט וועט בעשטעהן פון א העלפט כינעזער און א העלפט ענגלענדער. פארזיצענדער וועט זיין א כינעזער. מיט די שטאטישע פינאנצען זאל רעגירען א בעאמטער, וואס זאל בעשטעטיגט ווערען דורך ענגלאנד.

ל א נ ד א ן, 17, (אטע) די לאגע פון דער מערב-ארמעע, וועלכע האט די לעצטע וואכען געמאכט סאמע נצחונות, האט זיך פלוצלינג פערערגערט. בעזונדערס איז געדראהט די ארמעע פון טשאנג-סא-לין.

דירעקטאר פון טאבאק-מאנאפאל איז דימיסיע.

וו א ר ש א, 17 (אטע). מארשאל פילסודסקי האט היינט אונטערגעשריבען א דעקרעט, לויט וועלכען עס דימיסיאנירט דער דירעקטאר פון טאבאק-מאנאפאל קאזשימיעזש אסטראווסקי.

א יודישע פאמיליע גע'משפט פאר אנפאלען אויף איהר גע'שמד'טען קרוב.

ט א ר נ א פ א ל, 7. (סס. טעל.) אין טארנאפאלער געריכט פון געשוואוירענע איז פארגעקומען דער פראצעס פון דער יודישער פאמיליע וואלף, יוזעף און אננא פינק, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין א פערזוך צו בעגעהן א מארד אויפ'ן רעליגיעזען באדען. די בעשולדיגטע זענען ביינאכט אנגעפאלען מיט מעסערס אויף זייער ברודער וויקטאר פינק און סטראצעק (סקלאטער פאוויאט) און האבען איהם ערנסט פערוואונדעט. די סבה פון אנפאל איז געווען דאס, וואס וויקטאר האט זיך גע'שמד'ט און אנגענומען די גריכיש קאטוילישע רעליגיע. די נאהענטע קרובים פונ'ם געטויפטען האבען דאס אנגערעכנט אלס א חרפה פאר דער גאנצער פאמיליע און האבען דורך ערמארדען וויקטאר'ן געוואלט אפוואשען די דאזיגע חרפה. דאס געריכט פון די געשוואוירענע האט ארויסגעגעבען אן אורטייל, לויט וועלכע די אנגעקלאגטע פינקס זענען פער'משפט געווארען צו ארעסט פון 3 ביז 4 וואכען.

וויקאנאווער קאלייקע

איז אראב פון די רעלסען.

וו א ר ש א, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נעכטען איז געשעהען א קאטאסטראפע מיט די וויקאנאווער קאלייקע. די קאלייקע איז אראב פון די רעלסען און 3 פערזאנען זענען פערוואונדעט געווארען.

טשעכישע ענדעקעס

ווילען נישט מאסאריק'ן אלס פרעזידענט.

פ ר א ג, 17 (סס. טעל.) די טשעכישע ענדעקעס האבען אנגעהויבען א געוואלדיגע קאמפאניע געגען פרעזידענט פון טשעכישער רעפובליק — מאסאריק.

ביי די נייע וואהלען פון א פרעזידענט שטעלען זיי ארויס זייער פיהרער קראמא"ר מאזש.

גרויסע שרפה אין א פארט

זעהר גרויסע שאדענס.

ל א נ ד א ן, 17 (סס. טעל.) אין פארט קאסטרי איז נעכטען אויסגעבראכען א מורא'דיגע שרפה. ס'זענען פערברענט געווארען 17 סחורה-לאגערען, אין דעם ווערט פון 300 טויזענד פונט שטערלינג.

2 מענשען זענען אומגעקומען.

א גנבה אין א ווינער שוהל

ו י ע ן. (י. ס. א.) א באנדע גנבים האט זיך דורכ'ן קוימען אריינגעקומען אין ערדבערגער-טעמפעל און צוגערויבט עטליכע טייערע תכשיטים פון ארון-קודש און פון עמוד.

די סאוויעטען רופען אן אייגענע ווירטשאפטליכע קאנפערענץ.

מ א ס ק ו א, 17 (רפס). די סאוויעטישע קרייזען זענען זעהר אונצופרידען מיט'ן פערלויף פון דער אינטערנאציאנאלער ווירטשאפטליכער קאנפערענץ אין גענף.

צוליב דעם איז אין פאליטישען ביורא פון דער קאמוניסטישער פארטיי ענטשטאנען א געדאנק וועגען רופען אן אייגענע ווירטשאפטליכע קאנפערענץ. די קאנפערענץ זאל פארקומען דעם 2-טען יוני אין מאסקווא און אין איהר זאלען אנטייל נעהמען די קאמוניסטען פון רוסלאנד, ענגלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, שפאניען, איטאליען און פוילען.

אפקלאנגען פון דער סענסאציאנעלער רעוויזיע אין לאנדאן.

קאנסערוואטיסטען פאדערן איבערצורייסען די בעציהונגען מיט סאוויעט רוסלאנד.

ל א נ ד א ן, 17. (אטע) הגם די ענגלישע פאליציי האט שוין נעכטען פערענדיגט די רעוויזיע און פערלאזען דעם בנין פון „ארקאסא", איז נאך קיינער פון די בעאמטע נישט צוגעטראטען צו דער ארבייט. די דירעקציע פון „ארקאסא" אינפארמירט, אז די שאדענס, וועלכע זענען געמאכט געווארען בעת דער רעוויזיע וועלען אויסגעמאהנט ווערען גריכטליך.

ל א נ ד א ן, 17. (אטע) „מארנינג-פאסט" שרייבט, אז אין די פאליטישע קרייזען הערשט די איבערצייגונג וועגען דער נויטווענדיגקייט פון איבעררייסען די האנדעלס-בעציהונגען צווישען ענגלאנד און רוסלאנד. אזא דרוק ווערט שוין געמאכט מצד די קאנסערוואטיסטען פון א לאנגע צייט.

קיין שום ידיעה איז נישטא

וועגען די אהנעגעקומענע פראנצויזישע לופט-פליהער.

פ א ר י ז, 17 (סס. טעל.) וועגען גורל פון די צוויי לופט-פליהער קאלי און נונגעסער, וועלכע האבען געוואלט פליהען פון פאריז קיין ניו-יארק איז נאך נישטא קיין שום ידיעות, ס'איז בעשטימט געווארען א בעלוינונג פון 25 טויזענד דאלאר פאר דעם, ווער עס וועט זיי געפונען לעבעדיג אדער טויטערהייט.

די שאדענס פון דער ערדציטערניש אין יוגאסלאוויע

זענען גרעסער, ווי מ'האט גערעכענט.

ב ע ל ג ר א ד, 17. (סס. טעל.) די זונטאגדיגע ערד-ציטערניש האט גע-ברענגט פיל גרעסערע מאטעריעלע שאדענס, ווי מ'האט זיך דאס פארגעשטעלט, די ערדציטערניש האט מען געפיהלט אין קראאציען, באסניא, סערביען און בעלגראד. אמייסטען האט געליטען די געגענד גורנא-מילאנאוואץ, וואו אלע הייזער זענען איינגעפאלען.

ב ע ל ג ר א ד, 17. (סס. טעל.) די יוגא-סלאווישע רעגירונג האט בעשטימט א גרעסערע סומע אויף דרינגענדע הילף פאר די געליטענע פון דער ערד-ציטערניש. דער קעניג פאהרט ארום בעזוכען די געליטענע געגענדען, אויף איין ארט איז איינגעפאלען א שפיטאל און בע-גראבען הינטער זיך 7 קראנקע.

גענעראל וורא נגעל פאהרט מיט וויזיטען.

ו י ע ן, 17 (סס. טעל.) גענעראל פיאטר ווראנגעל, דער בעריהמטער אנ-פיהרער פון דער רוסישער קאנטר רעוואלוציע איז נעכטען צוזאמען מיט זיין פרוי און אדיוטאנט אנגעקומען קיין בודאפעשט, ער איז געווען מיט א וויזיט ביים פרעמיער מיניסטער גראף בעטלען און ביים רעגענט הארטי.

א פרוי פון אן אדוואקאט ווארפט זיך אראפ פון פירטען שטאק און בלייבט טויט אויפ'ן ארט.

וו א ר ש א, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די פרוי פון בעקאנטען אדוואקאט ראמואלד האפמאן איז היינט 9 א זייגער אין דערפריה ארויסגעגאנגען פון שטוב גלייך נאכ'ן אוועקגעהן פון איהר מאן אין געריכט אריין, זי האט ערקלערט, אז זי געהט אין קאנטאר נאך א דיגסט-מיידעל.

זי איז אבער אריינגעגאנגען אין הויז אויף ברעצקא 16, ארויפגעגאנגען אויפן פירטען שטאק און פון דארט זיך ארויס געווארפען. זי איז געבליבען טויט אויפ'ן ארט.

נייע רעוואלוציע אין גריכענלאנד?

פאריז, 17 (סב. טעל.) די יוגאסלאווישע „נאוואסטי" ברענגט א ידיעה פון סטרומיצא, וועגן אן אויסברוך פון א רעוואלוציע אין גריכענלאנד. לויט די דאזיגע אינפארמאציעס קומט פאר אין פארט פירעאוס און אויפ'ן אינזעל סאמאס שלאכטען צווישען מאנארכיסטען און רעגירונגס-מיליטער. די ידיעה איז נאך נישט בעשטעטיגט געווארען.

„נידער מיט דער דעפרעסיע"!

שלוס-זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט.

לאנדאן, 17 (יט"א טעלעגראפיש). אויף דער לעצטער זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט איז בעשטעטיגט געווארען די סומע פון 140 טויזענד פונט אויף צו בעקעמפען דעם קריזיס אין א"י. דאן איז אויסגעהערט געווארען א בע-ריכט וועגען די פערהאנדלונגען נעגען ציוניסטען אין סאוויעט-רוסלאנד.

אויפ'ן פארשלאג פון ד"ר וויצמאן איז אויסגעוועהלט געווארען די קאמי-סיע, וואס דארף פאהרען קיין ארץ ישראל, אין פאלג. צוזאמענשטעל: בער-טאלד פייוועל, קאסטעלאנסקי, זאפיר, גיזמען (ניו-יארק) שאקען (צוויקוי), ראָ-זענבוים (ניו-יארק).

לעא מאצקין האט געהאלטען די שלוס-רעדע, אין וועלכער ער האט גע-זאגט, אז די ווירקליכע ארבייט הויבט זיך ערשט אן און דער פארשטעהענ-דער קאנגרעס וועט האבען צו לעזען וויכטיגע אויפגאבען.

פראס. וויצמאן האט ווארים גע-רעדט וועגען דער אפפערוויליגקייט פון די ארבייטער אין ארץ ישראל.

נחום סאקאלאוו האט פערענדיגט זיין רעדע מיט'ן אויסרוף, „נידער מיט דער דעפרעסיע"!

עהרען-פריז פון דער שטאדט וויען פאר א יו-דישען קינסטלער.

וויען. (י. ט. א.) די קונסט-זשורי האט בעשטימט דעם עהרען-פריז פון דער שטאט וויען פאר'ן יודישען מאלער לעא פערלבערגער פאר זיין בילדער-אויסשטעלונג אין דער גרויסער קונסט-אויסשטעלונג אין וויענער קינסטלער-הויז.

ארבייטסלאזיגקייט אויף אוקראינא.

מאסקווע. (י. ט. א.) צווישען די 225.000 ארבייטסלאזע אין אוקראינע איז פערהאן א גרויסע צאהל יודען. איבערהויפט איז גרויס די צאהל אר-בייטסלאזע יודען אין אדעס, קיעוו, כארקאוו, זשיטאמיר, מאריאמפאל און אייניגע אנדערע גרעסערע שטעט.

דער מעכטיגער וואולקאן „וועזווב" האלט ביים אויסברעכען.

רוים, 17 (פאט) אין פערלויף פון די לעצטע 24 שעה איז בעלעבט גע-ווארען די טעטיגקייט פון וואולקאן וועזווב. אויף א שטח פון עטליכע צעהנדליג קילאמעטער הערט זיך אן אומרוהיגקייט אונטער דער ערד. דאס פייער שפריצט פון וואולקאן אויף א הויך פון 100 מעטער. די איינוואוינער פון דער אומגעגענד זענען זעהר אומ-רוהיג

פאלשע ענגלישע און אמעריקאנישע באנקנאטען

זאלען אויסגעארבייט ווערען אין רוסלאנד.

פאריז, 17 (פאט) „טשיקאגא טריבון" מעלדעט פון ריגא, אז דארט האבען זיך בעוויזען פאלשע ענגלישע און אמעריקאנישע געלד-באנקנאטען, די שטערען פיהרען קיין רוסלאנד. ווי די מוכט נעהמט אן איז דאס פאלשע געלד בעשטימט צו בענוצען אין כינא.

די פאלסיפיקאטען זענען זעהר גוט געמאכט און זאלען אויסגעארבייט ווערען אין לענינגראד.

קאנפערענץ פון ארבייטער-רינג.

קליוולאנד (אמעריקא) 17. (י.ט.א. טעלעגראפיש). דא איז פארגעקומען די 27 טע קאנפערענץ פון יודישען ארבייטער-רינג. עס זענען געקומען עטליכע הונדערט דעלעגאטען. געעפענט די קאנ-פערענץ האט ה' ווינשטיין. ס'איז אנ-וועזענד געווען אויך ה' עהרליך פון ווארשא. די קאנפערענץ האט בעשלא-סען צו פערברייטערן די טעטיגקייט פון ארבייטער רינג.

פוילישער גענ.-קאנסול ביי לארד פלומער.

ירושלים, 17. (י.ט.א. טעלעגרא-פיש). אהער איז אנגעקומען דער ניי-בעשטימטער פוילישער גענעראל-קאנסול פאר ארץ-ישראל ה' טיטוס זשישעווסקי. דער גענעראל-קאנסול האט איבערגע-געבען דעם הויך-קאמיסאר לארד פלו-מער זיינע בעגלויבטיגונגס-דאקו-מענטען.

געווארפען א באמבע אין א קאמוניסטישען קאמיטעט

ריגא, 17. (אפע) אין סטאלינער קרייז, איז בעת א זיצונג פון קאמוניס-טישען קאמיטעט ביי דעם קאמוניסט אפאנרן געווארפען געווארען א באמבע. די מיטגלידער פון קאמיטעט זענען פער-וואונדעט געווארען.

פרעזידענט דומערג איז לאנדאן.

לאנדאן, 17 (אפע) דער פרעזי-דענט פון דער פראנצויזישע רעפובליק דומערג פאהרט אז חיינט קיין אקס-פארד, כדי צו בעקומען דעם עהרען-דאקטאראט פון דארטיגען אוניווערזי-טעט, היינט אין אווענד וועט פארקו-מען אן אויפנאהמע, וואס ארדענט איין דער פראנצויזישער פרעזידענט לכבוד דעם ענגלישען קעניגליכען פאר.

אנטיסעמיטיזם אין עסט-רייכישע זומער-בעדער.

וויען. (י. ט. א.) דאס יודישע וואָ-כענבלאט די „וואהרהייט" האט צונויפ-געשטעלט א סטאטיסטיק, פון וועלכע עס איז צו זעהען, אז אין עסטרייך, נידער-עסטרייך, אויבער-עסטרייך, זאלצבורג-שטייערמארק, קערנטען, טי-ראל זענען פערהאן נישט ווייניגער ווי 40 ערטער, וואס ווילען לכתחלה נישט אריינלאזען קיין יודישע זומער-געסט, אדער וואו יודען פיהלען זיך זעהר שלעכט. אין די לעצטע טעג האט מען אין עטליכע קור-ערטער בטל געמאכט דעם בעשלוס נישט אריינצולאזען יודישע זומער-געסט, אדער עס זענען געבליבען אייזעלנע אנטיסעמיטישע האטעלען אדער פענסיאנען, וואו יודען ווערען נישט אויפגענומען.

באנדיטען מארדען אויס 3000 מענשען

רויבען אויס דאס שטעטעל און צינדען עס אונטער.

לאנדאן, (אפע) אין דער פראווינץ שאנטאנג האבען א באנדע באנ-דיטען פערניכטעט דאס כינעזישע שטעטעל האנגשאן. פון 3000 איינוואוינער זענען לעבען געבליבען נאר 30. די באנדיטען האבען דער בעפעלקערונג אנ-געטון געברענטע צרות, די כינעזער זענען אויפגעהאנגען געווארען ביי די פיס אויף די ביימער, קינדער זענען ערמארדעט געווארען אין די אויגען פון זייערע עלטערן, אדער זענען לעבעדיגערהייט געווארפען געווארען אין פייער אריין. נאכ'ן אויסרויבען און אויסמארדען די בעפעלקערונג האבען די באנדי-טען אונטערגעצונדען דאס שטעטעל. דאס מיליטער פון טשאנג-סא-לין יאגט נאך די באנדיטען, וועלכע האבען זיך בעהאלטען אין די בערג.

וויפיל יודישע ביכער זענען ארויסגעגעבען געווארען אין סאוויעט-רוסלאנד פאר 1926.

מאסקווע. (י.ט.א.) אין משך פון פערגאנגענעם יאהר 1926 זענען אין סאוויעט-רוסלאנד ארויסגעגעבען געווא-רען 227 יודישע ווערק, וועלכע זענען בעשטאנען פון 1293 דרוק-בויגען אין א צאהל עקזעמפלארען פון 660,830.

פון זיי זענען לערן-ביכער און מע-טאדיק געווען 42 ווערק, פאפולער-וויסענשאפטליכע ביכער – 23, פאליטיש-געזעלשאפטליכע ביכער – 45, קינדער-ליטעראטור – 18 ווערק, בעלעטריסטיק און פאעזיע – 24 ווערק, זאמעל-ביכער און פעריאדישע אויסגאבען – 55 ווערק, לאנדווירטשאפטליכע און קאאפעראציע – 11 ווערק, פערשידענע – 6 ווערק.

פערגלייכענדיג די טאבעלען פון די לעצטע 4 יאהר זעהט זיך א כסדר'דיגער וואוקס פון דער יודישער ביכער-פראדוקציע, אזוי זענען אין 1923 ערשינען 48 ווערק פון 266 דרוק-בויגען מיט א טיראזש פון 156 טויזענד עקזעמפלארען אין 1924 – 83 ווערק פון 522 דרוק-בויגען און 320 טויזענד עקזעמפלארען אין 1925 – 208 ווערק פון 1026 דרוק בויגען און 798 טויזענד עקזעמפלארען, און אין 1926 – 227 ווערק פון 2193 דרוק בויגען און 830 טויזענד 660 עק-זעמפלארען.

אפגעשטעלט אונטערשטיצונגען אין חיפה.

חיפה, 17. (י.ט.א. טעלעגראפיש). דער ארבייטער-ראט האט בעשלאסען אפצושטעלען דאס ארויסגעבען אונטער-שטיצונגען פאר ארבייטסלאזע און צו שיקען א טעלעגראפישען בעריכט צום ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט וועגען דער געשפאנטער לאגע.

„א מיליאן יודען צופיל"

דעפ. גרינבוים בלייבט ביי זיין בעהויפטונג.

לאנדאן, 17 (י.ט.א. טעלעגרא-פיש) די לאנדאנער יודישע הילפס-אר-גאניזאציע האט איינגעארדענט אן אויפ-נאהמע לכבוד די פערטרעטער פון די מזרח-יודען, וועלכע ווילען איצט אין לאנדאן אין צוזאמענהאנג מיט דער זיצונג פון ציונ. אקציאנס-קאמיטעט.

דעפ. גרינבוים האט געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט געזאגט, אז די לאגע פון די יודען אין פוילען האט זיך א ביסעל פערבעסערט, דאך איז דא א גרויסע מאסע בעשעפטיגונגס-לאזע, וואס ליידען שטארק און זייער לאגע איז אהן אן אויסוועג. דעפ. גרינבוים האט איבערגעחזר'ט דעם געדאנק, וועלכען ער האט ארויסגעזאגט אין אמעריקא, אז די יודען-פראגע אין פוילען קען געלעזט ווערען נאר דורך אויסוואנדערונג פון 1 מיליאן יודען. די עמיגראציע דארף און קאן געווענדעט ווערען קיין ארץ ישראל.

דאן האט גערעדט דעפ. ד"ר רייך, ער איז נישט מסכים מיט דעפ. גרינבוים. אין פוילען דארף זיין ארט פאר אלע בירגער און עס דאר-פען געפאדערט ווערען עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פאר אלע. די עמיגראציע קען אייי וועט דאס פראבלעם נישט לעזען, ווייל א"י איז געשלאסען און די איבערוואנדערונגס-מיטלען זענען בעגרענעצט.

סען. הרב רובינשטיין האט זיך אפ-געשטעלט אויף דער קאטאסטראפאלער לאגע פון די יודען אויף די מזרח-קרעסען. ה' קאהען האט ארומגערעדט די לאגע פון די יודען אין קאוונער ליטע. ד"ר היגדעס און דעפ. הצלער האבען געשילדערט די שווערע לאגע פון דער ארבייטענדיגער יודישער אינטעליגענץ אין פוילען, וועלכע ווערט נישט צו-געלאזט צו מלוכה'שע און קאמונאלע פאסטענס.

ה' פינבורג, דעפוטאט פון ענגלישען פארלאמענט און ד"ר דייכעס האבען אונטערגעשטראכען די נויטווענדיגקייט פון דרינגענדע קאנסטרוקטיווע הילף.

א נייע גרויסע ישיבה אין ניו-יארק.

ניו-יארק, 17. (י.ט.א. טעלעגראפיש). דא איז געלעגט געווארען דער גרונדשטיין פאר א נייער גרויסער ישיבה. ביי דער פייערונג זענען אנוועזענד געווען 10 טויזענד מאן. די געביידע וועט אפקאסטען 5 מיליאן דאלער.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20.

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט דעם לאדזער פובליקום און ליבהאבער פון נגינה, דאס שבת, ד. 21. מאי, פ' בחקותי, וועט דאווענען דער בערימטער ווילנער שטאט-חזן, ליבלינג פון לאדזער פובליקום

ה' משה קוסעוויצקי

פרייטאג-צו-נאכטס און שבת פריה צוזאמען מיט'ן לאדזער פערשטארקטען גוט-איינשטודירטען כאר אונטער דער ליייטונג פון בעקאנטען דיריגענט ה' רובין, וועלכער האט פארבערייטעט ספעציעל נייע קאמפאזיציעס, קומט מאסענווייז, צו הערען אייער ליבלינג פאר זיין אפרייזען נאך אנטווערפען

די פרייזען זענען ספעציעל ערמעסיגטע! בילעטען פערקויף אויף פאלגענדע ערטער:

בײַ ה' זעלמאנאוויטש, פעטריקאווער 12 (קאנדיטאריי), ה' שטארקמאן, פעטריק. 39 (שיך-געשעפט), ה' העכטקאפף פעטריק. 62 (שיך-געשעפט), ה' דיאמענט, נאוואמיעסקא 24 (וואורשט-געשעפט) און אין קאסע פון פילהארמאניע-זאל.

בעמערקונג: פאר פרויען בעזונדערע רעזערווירטע פלעצער.

דער קאמיטעט.

די ביליגסטע קוועלע

פון פערפומען, זייפען, פודער, גערוכטס-קרעמען, פערשידענע צאהן-פאסטעס פון די בעסטע אויסלענדישע פירמען איז צו בעקומען נור ביי דער האנדעלס-פירמע

S.Buchwajc, Łódź

Piotrkowska 22, tel. 31-43.

אכטונג בעקער-מייסטער אין לאדז!

צוליב דער שטייגערונג פון מעהל, וועלכעס ווערט טייערער פון טאג צו טאג רופען מיר אלע אונזערע מיטגלידער אויף היינט, מיטוואך דעם 18-טען ד. ח. 5 א זייגער נאכמיטאג צו א

דרינגענדע פערזאמלונג

קיין שום מיטגליד זאל נישט פעהלען!

די פערוואלטונג פון בעקער-מייסטער-פעראיין.

648

א כעטעל-מאשין

א 16 צר, ווי אויך אן אבערלאך אין גוטען צו-שטאנד, ווערט געזוכט צו קויפען. אפערטען אין אדמיניסטראציע ונטער „K".

526

נייעסטע און מאדערנע שייטלען

ווי אויך פאלטעס און האלבע פאלקעס פון פרימא איטאליענער האר, גוטע אויסארבייטונג, רעעלע בעהאנדלונג. בעקומט מען קאמיענא 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאנג, 2. שטאק ביי פארזשוצקי.

לאדז. 18. מאי. 1927

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 18. מאי. 1927

אש און ביאליק.

דער אומזיניגער קאמף.

נאר אומלענגסט איז פארגעקומען א דיסקוסיע וועגען העברעאיש און יודיש אין אזא ארט, וואס ס'האט זיך געדאכט, אז דארט איז שוין יודיש לאנג אנ'אנערקענטע זאך: אין תל־אביב'ער ליטעראטען־פאראיין. און געפיהרט די דיסקוסיע האבען נישט קיין קלענערע פערזענליכקייטען, ווי ח. נ. ביאליק און שלום אש.

שלום אש האט גערעדט יודיש און די ערד האט אונטער איהם נישט געציטערט. געהערט האבען עס איבער הונדערט העברעאישע שריפטשטעלער און עטליכע הונדערט פאנאטיקער פונ'ם גדוד מגיני השפה און זייערע אויערן זענען נישט טויב געווארען.

ביאליק האט גערעדט וועגען דער גלייכבערעכטיגונג פון ביידע שפראכען, העברעאיש איז שוין נישט די גביר'טע און יודיש די שפחה, נאר יודיש איז די טאכטער, געבוירען אויף די קניה פון העברעאיש, און ביידע שפראכען האבען זייערע פונקציעס און פארנעמען די געהעריגע ערטער אינ'ם לעבען פון יודישען פאלק.

און שלום אש האט געהאלטען א בעגייסטערטע אגיטאציע־רעדע פאר יודיש ער האט פון זיין טיפען הארצען ארויסגעריסען זיין גרויסען נ'ציאנאלען צער איבער דעם ריס, וואס די מחלוקה מאכט אין אונזער קולטורעלער ענטוויקלונג. ער האט זיך אפגעשטעלט גענויער אויף דער שרעקליכער טראגעדיע פון די יודען אין פוילען, וואס פיהרען א פערביסענעם קאמף צווישען יודיש און העברעאיש און די מאכט נוצט אויס דעם ברודער קאמף, צו דערשטיקען ביידע שפראכען צוזאמען. און נאך ערגער איז די נקמה פונ'ם לעבען אליין: 20 טויזענד קינדער לערנען יודיש, 20 טויזענד לערנען העברעאיש און 60 טויזענד לערנען אין פוילישע שולען.

און דער גרויסער דיכטער האט געבעטען רחמים פאר די ארץ־ישראל'דיגע פאנאטיקער: ווארפט נישט אריין אין גלות קיין סנאפעס פון שעדליכער פראפאגאנדע געגען יודיש! מיר מוזען אין גלות האבען אונזער יודיש, פונקט ווי איהר אין ארץ ישראל דארפט האבען העברעאיש!

שלום אש און ביאליק — די צוויי גרויסע זיילען, וואס טראגען אויף זיך די היינטיגע יודישע קולטור, שטעהענדיג איינער אין דער נעדיטעניש פון דער יודיש רעדענדיגער מאסע און דער צווייטער אינ'ם קליינעם אויפקומענדיגען העברעאישען קבוץ־האבען זיך די הענט דערלאנגט און איבערגעטראטען דעם רוביקאן פון שנאה און אנטאגאניזם צווישען די צוויי שוועסטער־שפראכען.

וואלטען מיר נישט געווען אזוי פארקליינלעכט צוליב אונזער קורצזיכטיגקייט, וואלטען מיר געדארפט אויפנעהמען דעם דאזיגען ליבען שלום־קלאנג פון ארץ־ישראל און וואלטען אויך דא אויפ'ן ארט געדארפט זוכען דעם וועג פון שלום און אחדות.

קאמף און מחלוקת צווישען קולטור־טרעגערס אין איין פאלק,—צי איז נאך פערהאן עפעס מעהר שענדלעכעס דערפון? און אינ'ם דאזיגען געראנגעל ווערט דאך צוטראטען דאס הייליגסטע פון פאלק, פאר וואס מ'קעמפט, די קולטור פון פאלק

ווי לאנג נאך וועט דויערן דער דאזיגער אומזיניגער קאמף?

פ. ק.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען, ספעצ. פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען. בעשטראהלונגען מיט קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אן פון 5—4 נאכמיטאג און פון 4—3 אין דער לעטשניצע „וואלקא".

פון דריי מיליאן ביז 15 מיליאן.

די ענטוויקלונג פון די יודען אין 19־טען יאהר־הונדערט *).

צוריק ערשט מיט הונדערט יאהר צוריק האבען צוויי דריטעל פון גאנצען יודישען פאלק געלעבט אין רוסלאנד און טערקיי, אין די צוויי אפגעלאזענסטע און ווילדעסטע לענדער פון דער וועלט. אין אזעלכע לענדער ווי ענגלאנד און פראנקרייך, די ענטוויקעלטסטע לענדער פון דער דאמאלסטיגער צייט, זענען געווען גאר, גאר ווייניג יודען. אין אמעריקא זענען געווען א וועלכע פינף טויזענד יודען. נאר אין דייטשלאנד איז געווען א פאר הונדערט טויזענד יודען, אבער פון דעם זענען געווען מעהר פון 50 טויזענד פוילענער, ד. ה. פוילישע יודען, וועלכע זענען ערשט צום סוף פון 18 טען יאהרהונדערט געווארען דייטשע יודען. אבער אין רוסלאנד און טערקיי האבען געלעבט דאמאלס ביז צוויי מיליאן יודען.

נים מען צו צו די רוסישע און טערקישע יודען די גאליציאנער און אונגארישע יודען, וועלכע האבען געלעבט אין שכנות און זענען געווען אויף דער אייגענער שטופע פון ענטוויקלונג, זעט מען, אז פיר־פינפטעל פון דעם דאמאלסטיגען יודענטום האבען געלעבט צוזאמענגעפרעסט אויף נישט קיין גרויסען פלאץ צווישען די אפגעשטאנענסטע און נישט ציוויליזירטסטע פעלקער. מען דארף בעדענקען, אז אונטער'ן יאך פון טערקיי זענען נאך דאמאלס געווען רומעניען, גריכענלאנד, בולגאריע און אלע אנדערע באלקאנישע פעלקער. אין אט דעם יונגען דרום־מזרח'שען ווינקעל פון אייראפא, וואו די בעפעלקערונג איז געווען נאך א אויסשליסלעך דארפיש־פויערשע, וואו דאס שטאטישע לעבען האט קוים אנגעהויבען שפראצען, וואו עס האט נאך געהערשט די ליב־אייגענשאפט, וואו דער פריץ איז געווען דער בעל־הבית איבער זיינע פויערים, און איבער די מערסטע שטאטישע און שטעטלשע איינוואוינער — אט אין דעם דאזיגען ווילדסטען ווינקעל פון אייראפא זענען געווען פערשטעקט מעהר פון 80 פראצענט פון גאנצען יודישען פאלק.

אין מערב־אייראפא, וואו עס זענען שוין דאמאלס געווען גרויסע שטעט ווי לאנדאן מיט א מיליאן איינוואוינער, בערלין מיט א פערטעל מיליאן, פאריז מיט א האלבען מיליאן איינוואוינער און ווין מיט 200 טויזענד איינוואוינער — אט דארטען זענען יודען כמעט ווי נישט געווען. אין אלע גאר וואס אויסגערעכענטע 4 גרעסטע שטעט פון אייראפא, וואו עס זענען געווען אנ'אנגעוויקעלטער האנדעל און אויך אנ'אינדוסטריע, איז געווען פון 10 ביז 12 טויזענט יודען, וואס עס האט אויסגעמאכט א האלבען פראצענט פון דער נישט־יודישער בעפעלקערונג און ווייניגער פון א האלבען פראצענט פון אלע אייראפעאישע יודען.

איצט זענען זיי, די שטעט, א סך גרעסער ווי דאמאלס, און פערמאגען צוזאמען כמעט 15 מיליאן איינוואוינער זיבען מאל מער. יודען פערמאגען זיי אבער 750 טויזענד, ד. ה. 70 מאל מער ווי צוריק מיט הונדערט יאהר. און די יודען מאכען שוין אויס 5 פראצענט פון דער ערומיגער בעפעלקערונג.

נים מען נאך צו ניו־יארק, בודאפעשט ווארשע און מאסקווע, פון וועלכע יעדע האט שוין געהאט צוריק מיט הונדערט יאהר מעהר פון הונדערט טויזענד איינוואוינער, זעהט מען, אז אויף צוויי און האלב מיליאן גרויס־שטאטישע איינוואוינער זענען געווען סך־הכל צוואנציג טויזענד יודען, ווייניגער פון איין פראצענט. איצט וואוינען אין די אויסגערעכענטע 8 שטעט 25 מיליאן מענטשען צען מאל מער, ווי צוריק מיט הונדערט יאהר. יודען וואוינען אין די דאזיגע 8 שטעט מעהר פון 3 מיליאן, ד. ה. 150 מאל מער ווי צוריק מיט הונדערט יאהר. א גאנץ פינפטעל פון גאנצען יודישען פאלק וואוינען אין די 8 הויפט שטעט פון דער ציוויליזירטער וועלט, ווען בכלל וואוינען אין די דאזיגע שטעט נאר עטוואס מער פון 5 פראצ. פון דער בעפעלקערונג פון די לענדער צו וועלכע עס געהערען די דערמאנטע הויפט־שטעט.

די יודען האבען אין פערלויף פון 19־טען יאהרהונדערט זיך גערוקט פון דארף און שטעטעל אין שטאט אריין, פון מזרח אייראפא קיין מערב אייראפא און פון אייראפא קיין אמעריקא — דאס זענען געווען די ריכטונגען, אין וועלכע יודען האבען געוואנדערט. דאס האט געבראכט דערצו, אז יודען זענען איצט באמת פערשפרייט איבער דער גאנצער וועלט. נישט צושפרייט און צוווארפען, ווי אנדערע מיינען, נאר פערברייט. יודען וואוינען טאקע איצט אין מעהר פון 60 מלוכות, א סך מעהר מלוכות ווי צוריק מיט הונדערט יאהר; אבער איצט לעבען זיי אומעטום קאמפאקט, געדיכט צוזאמענגענומען, ווען דאמאלס זענען זיי געווען צושאטען און צושפרייט איבער טויזענדער דערפער און שטעטלעך, אפט צו עטליכע משפחות, וואס האבען נישט געגרייכט אפילו צו א מנין.

פון א קליינער 3 מיליאניגער נאציע זענען מיר געווארען 15 מיליאן; פון א קליין־שטעטלדיג דארפיש פאלק אהן א שום ווירקונג אין די דעמאלסדיגע פאליטישע צענטרען פון דער וועלט, זענען מיר געווארען א גרויס שטאטיש פאלק, וואס האט איבערגעיאגט אין דעם פרט אלע פעלקער פון דער וועלט און וואס האט בעקומען אין זיינע הענד א גרויסען חלק פון די קאפיטאלען און פון די אנפיהרענדע ארגאנען — פרעסע, בענק און בערזע — פון לעבען און וואס שפילען א גרויסע און וויכטיגע ראלע אין פאליטישען לעבען דורך זייערע קאנצענטרירטע מאסען.

ערשט צוריק מיט א הונדערט יאהר האט א גאנץ דריטעל פון יודישען פאלק געלעבט אין דערפער און מאיאנטקעס צו איינע און 2 משפחות אין א פלאץ. דאס צווייטע דריטעל האט געלעבט אין קליינע שטעטלעך, וואו עס זענען פון 10 ביז הונדערט משפחות און נאר איין דריטעל האבען געוואוינט אין קהלות מיט מעהר פון 500 נפשות. אויף דער גאנצער וועלט איז געווען נאר איין קהלה מיט 20 טויזענד יודען — אמסטערדאם. אין די גרעסטע דעמאלסדיגע קהלות, ווי ווארשא, גראדנא, לעמבערג, בראד, ווילנא זענען געווען צו 7—8 טויזענד יודען אין יעדער, אין אלע קהלות, וואס האבען פערמאגט מעהר פון 5 טויזענט יודישע נפשות, צוזאמען איז נישט געווען קיין הונדערט טויזענד יודען, דאס הייסט אפילו נישט קיין 3 פראצ. פון דער דעמאלסדיגער צאהל יודען. איצט האבען מיר 14 קהלות, מיט מעהר פון הונדערט טויזענד אין יעדער און אלע צוזאמען פערמאגען מעהר פון פיער מיליאן יודען, כמעט א דריטעל פון יודישען פאלק. העכער א העלפט פון יודישען פאלק לעבט איצט אין קהלות מיט מעהר פון 25 טויזענט אין יעדער — געדיכט און קאמפאקט.

עס איז גענוג זיך דערמאנען, ווי גיך עס ווערט אויסגעוועבט דאס ביסעל יודישקייט אין די פראווינציעלע שטעט פון אמעריקא, וואוהין עס ווערען פערווארפען קליינע גרופקעס יודישע אימיגראנטען, און ווי שווער עס קומט אן דער אסימילאציע דער קאמף געגען דער יודישער פרעסע און יודישען טעאטער, געגען די דאזיגע נאציאנאלע קולטור־קינדער פון די קאנצענטרירטע יודישע מאסען, כדי אפצושאצען דעם גרויסען ווערט פאר אונזער נאציאנאלער ענטוויקלונג, דאס אנזאמלען זיך פון קאמפאקטע מאסען אין גרעסטע שטעט פון דער וועלט.

צוזאמען מיט דעם איבערוואנדערען פון די קליינע דערפער און שטעטלעך, איז געגאנגען דאס איבעררוקען זיך פון מזרח־אייראפא, פונ'ם אפגעשטאנענעם טייל פון דער ציוויליזירטער וועלט, קיין מערב אייראפא און נאך מעהר קיין אמעריקא אין גאנץ אמעריקא וואוינען שוין איצט כמעט 5 מיליאן יודען, כמעט א דריטעל פון גאנצען יודישען פאלק. אין דייטשלאנד, עסטרייך, פראנקרייך און ענגלאנד, די ענטוויקעלסטע לענדער פון אייראפא, וואוינען איצט כמעט 1 און א האלב מיליאן יודען, כמעט 10 פראצ. מיר האבען איצט אין די הויך ענטוויקעלטע לענדער מער פון 40 פ. פון אלע יודען, ווען צוריק מיט 100 יאהר זענען אין די לענדער נישט געווען אפילו קיין 300 טויזענד יודען, ד. ה. אפילו נישט קיין 10 פראצ.

אז דאס אוועקגעהן פון די אגראר־לענדער אין די אינדוסטריעל ענטוויקעלטע לענדער האט געמוזט האבען א גרויסע ווירקונג אויף אלע לעבענס־בעדינגונגען פון יודישען פאלק איז קלאר און דארף נישט דערוויזען ווערען.

יעקב לעשטשינסקי.

*) זעה „נייער פאלקסבלאט" נומער 112.

„הינטער דער פערשלאסענער טיר".

א יודישער געלעהרטער וועגען ווענערישע קראנקהייטען אין רוסלאנד.

ריגא. (י.ט.א.) דער יודישער ארצט דר. פרידלאנד אין מאסקווע האט איצט ארויסגעלאזען א בוך וועגען ווענערישע קראנקהייטען אין רוסלאנד אונטער דעם נאמען „הינטער דער פערשלאסענער טיהר".

פון די געבראכטע ציפערן איז צו זעהן, אז זייט דער רעוואלוציע האט זיך די נאכפראגע אויף פראסטיטוציע אין ראטען־פערבאנד פערקלענערט. די אויספארשונג פון געשלעכטס־לעבען פון די מאסקווער ארבייטער האט בעוויזען, אז אין יאהר 1918 זענען פון פראסטיטוטקעס קראנק געווארען 53 פראצענט, אין יאהר 1924 — 32 פראצ. פון אלגעמיינעם צאהל ווענעריש־קראנקע.

די דאזיגע פערקלענערונג דערקלערט דער געלערטער מיט'ן צופאלען פון פאמיליען־לעבען אין רוסלאנד. די אויספארשונג אין די מאסקווער ווענערעלאגישער דיספאנסערען האט בעוויזען, אז פון די אייגענע פרויען זענען אין יאהר 1924 קראנק געווארען 10 פראצ. די דאזיגע ציפער ווערט פערשטענדליך בעזונדערס דאמאלס ווען מען נעהמט אין אכט, אז אין יאהר 1918 האט די דאזיגע ציפער בעטראפען בלויז 2 %.

פון הונדערט ווענערישע קראנקע האבען ביז דער מלחמה אנגעשטעקט די פאמיליע 7 מאן, אין יאהר 1918 - 33 און אין יאהר 1924 איז די ציפער שוין געשטיגען ביז 63. עס איז שוין געווארען א כלל — שרייבט דר. פרידלאנד, אז דער מאקסימום צאהל פון אנגעשטעקטע ווענעריש־קראנקע דערגרייכט צום סוף פון קוראָרט־סעזאן אין הערבסט ווען די פרויען טרעפען זייערע מענער און די מענער זייערע פרויען, וועלכע ווערען אין די נאהענטסטע טעג אנגעשטעקט איינע פון די אנדערע.

דר. פרידלאנד בעוואונדערט די גלייכגילטיגקייט, מיט וועלכער די פאציענטען בעציהען זיך צו דער קראנקהייט. לויט די ידיעות פון מאסקווער ווענעראלאגישען אינסטיטוט איז פון 800 קראנקע אין יאהר 1925 קיין איינער נישט געקומען צו מארגענס נאכ'ן אנשטעקען זיך. ס'רוב קומען אויפ'ן 4., 6. און 10 טען טאג, ווען די קראנקהייט איז שוין שטארק אנטוויקעלט.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען.
קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפאן 27-81
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון נ.מ 2—3

א פראצעס געגען 2 יודישע מתים

פאר נישט ארויסהענגען קיין טרויער־פאהנער.

קאוונא (י.ט.א.) אויף דעם פראצעס פון די 95 פילווישקער יודישע בירגער, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין אומפאטריאטישער אויפפיהרונג, ווייל זיי האבען נישט ארויסגעהאנגען קיין טרויער־פאהנער אין טאג פון טויט פון ליטווישען פאטריאט דר. באסאנאוויטש, האט זיך ארויסגעוויזען, אז 2 אנגעקלאגטע זענען גאר געשטארבען א סך פריהער. ווי עס ווייזט זיך איצט ארויס, האט דער פאליציי־שעף גאר נישט קאנטראלירט, ווער עס האט ארויסגעהאנגען פאהנער און ווער נישט. ער האט פשוט גענומען ביים שטייער־אינספעקטאר די רשימה פון אלע יודישע שטייער־צאהלער און האט זיי אנגעקלאגט אין געריכט אלס מורדים במלכות. היות שטייער צאהלט מען איצט פאר פריהערדיגע יאהרען געפינען זיך אין דער רשימה אויך די 2 פערשטארבענע יודען.

אנ'ארבייט פון א יודישען דאקטאר

וועגען היילען גאל־שטיינער און בלינד־דארמענטצינדונג.

ווארשע. (י.ט.א.) ד"ר גאטליב קרעמער פון אטוואצק האט פערעפענטליכט אנ'אריגינעלע וויסענשאפטליכע ארבייט וועגען די רעזולטאטען פון זיין היילונגס מעטאדע ביי גאלשטיינער און בלינד־דארמענטצינדונג (שלעפע קישקע). ד"ר קרעמער ווענדעט אן זייט סעפטעמבער 1924 די אימפונגס־מעטאדע מיט פערשידענע „וואקצינען". די רעזולטאטען זאלען זיין זעהר גוטע. די נייע היילונגס־מעטאדע האט ארויסגערופען א גרויסע אינטערעסירונג אין די מעדיצינישע קרייזען.

12־יעהריג יודיש מיידעל געווינט א מעדאל פון פראנצויזישער רעגירונג.

סינסינאטי. (י.ט.א.) די 12 יעהריגע דבורה יאפע האט זיך ארויסגעוויזען אלס די בעסטע שילערין פון פראנצויזיש אין די אמעריקאנער גימנאזיעס און האט בעקומען דעם זילבערנעם מעדאל, וואס די פראנצויזישע רעגירונג גיט יעהרליך א שילער אין אמעריקא, וואס האט געמאכט דעם העכסטען ערפאלג אין שטודירען די פראנצויזישע שפראך. דאס איז דער צווייטער מעדאל, וואס די קליינע דבורה יאפע בעקומט. איהר ערשטען מעדאל האט זי בעקומען אין לעצטען יאהר אלס די בעסטע גימנאזיע־שילערין אין אמעריקא.

18
מיטוואָך
טז
אייר תרצ"ז

מאַי
זון-אויפגאַנג 3.41
זון-אונטערגאַנג 7,25
לענג פון טאָג 14,12

פּאַבאַר.

יאהרגאנג 1905.

אין דער קאָמיסיע נומער 1 (טראַגוטאַ 10) דאַרפן זיך שטעלן:

היינט, דעם 18 מאַי אַלע די פון יאָהר-גאַנג 1905, וואָס האָבן בעקומען אַדראַסשאַגיעס לויט די אַרט. 53 און 57.

יאהרגאנג 1906

ערשטער פּאָליצײַ-קאָמיסאַריאַט.

מאָרגען, דעם 19 מאַי–די יונגעלייט וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבן זיך אָן מיט די בוכשטאַבן .A .B .C .D .E .F

אין דער קאמיסיע נומער 2 (זאקאנטנא 82).

יאהרגאַנג 1906

פינפטער פּאָליצײַ-קאָמיסאַריאַט.

היינט, דעם 18, מאַי – די, וואָס זייערע נעמען הויבן זיך אָן מיט Ż. Z. W. U. T.

אַכטער פּאָליצײַ-קאָמיסאַריאַט.

מאָרגען דעם 19, מאַי–די יונגעלייט וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבן זיך אָן מיט .A .B .C .D .E .F

קיין נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען וועלען נישט געשיקט ווערען. די קאָמיסיעס הויבען אָן זייער טעטיגקייט פּונקט 8 אַ זייגער אין דער פריה.

ביטעס וועגען אָדראָטשעניעס דאַרפען אַריינגעטראָגען ווערען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט צוזאַמען מיט די דאָקומענטען, וועלכע שטעלען פעסט דאָס רעכט צו געניסען פון אָדראָטשעניעס, שפּעטסטענס אַ טאָג פאַר'ן טערמין, ווי מ'דאַרף זיך שטעלען צו דער פּאַבאָר-קאָמיסיע.

ביטעס וועגען אַנערקענען אַנדערהאַלבען יאָהריגע דינסט-צייט דאַרפען אַריינגעטראָגען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט די דאָזיגע פּאַבאָראָווע, וועלכע בעזיצען נישט קיין רעכט אויף ווייטערדיגע אָדראָטשעניעס, אָדער ווילען היי-יאָהר נישט געניסען פון אָפּלעגען דאָס מיליטער-דינסט.

שטראַפען

פאַר נעהמען אונגעזעצליך שטיצע.

(ס) דאָס פרידענס-געריכט האָט פאַרמשפּט די ברידער יוזעף און קאַזשמערוש מאַרקוויצקי פאַר נעהמען נישט בערעכטיגטערהייט שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע צו אַ חודש פּורמע יעדען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט נעהמט פאַר דער אַרבייטסלאָזער-פאָנד אַ קאָנטראָלע, און אַלע, וואָס נעהמען שטיצע נישט בערעכטיגטערהייט, וועלען אויסגעצויגען ווערען צו גערישטליכער פאַראַנטוואָרטליכקייט.

פערשידענעס.

דער קאָאָפּעראַטיוו „האָמער" האָט בעקומען אַ ביליגען טראַנספּאָרט קאָרן-מעהל און פערקויפט אין אַלע זיינע געוועלבער (זגערזשער 15, ציגעל-גאַס 66, זאַוואַדזקאַ 12, זאַכאָדניע 63, פּעטער-גאַס 15, צמענטאַרנע 3) ברויט צו 1.40 זל. פאַר 2 קילאָ.

ברויט ווערט פערקויפט אויך פאַר נישט מיטגלידער.

ס'בלייבט

דער מאַי - יקרות.

(:) די סטאַטיסטישע קאָמיסיע פעסטצושטעלען דעם וואוקס פון יקרות האָט אויסגערעכענט, אַז אין משך פון דער ערשטער העלפט פון חודש מאַי איז דער יקרות אויף לעבענס-מיטעל-פּראָדוקטען אין לאָדז געשטיגען אויף 0,95 (פינף און-ניינציג הונדערטסטעל) פּראָצענט.

אָפּלאָנגען פון פּרעזידענט מאָשטשיצקי'ס בעזוך אין לאָדז.

פאַרוואָס קומט מאַרשאַל פּילסודסקי נישט קיין לאָדז?

טעלעגראַמע פון לאָדזער מאַגיסטראַט צום מלוכה-פּרעזידענט

(מ) אַלס ענטפער אויף דער דאַנק-דעפּעשע פון מלוכה-פּרעזידענט פאַר דער אויפנאַהמע אין לאָדז, האָט דאָס פּרעזידיום פון לאָדזער מאַגיסטראַט צו געשיקט דעם מלוכה-פּרעזידענט פאָלגענדע דעפּעשע:

„פּרעזידענט פון דער פּוילישער רעפּובליק, וואַרשאַ–שלאָס.

טיף דאַנקבאַר פאַר די וואַרעמע ווערטער פון ה' פּרעזידענט הויבען מיר נאָך אַמאָל אויף צוזאַמען מיט דער לאָדזער בעפעלקערונג דעם אויסגעשריי: דער פּרעזידענט פון הגל-לויכטענדער פּוילישער רעפּובליק, איגנאַצי מאָשטשיצקי, זאָל לעבען!

(-) פּרעזעס פון שטאָט-ראַט ד"ר באַלעסלאַוו פּיכנאַ,

(–) וויצע פּרעזידענט פון דער שטאָט לאָדז אינזשעניער וואַצלאַוו וואָיעוואָודזקי."

מאַרשאַל פּילסודסקי'ס ערקלערונג.

(–) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט אַ דעלעגאַציע פון'ם קאָמיטעט אויפצונעהמען דעם מלוכה פּרעזידענט אין לאָדז, בעזוכט אין וואַרשאַ דעם מאַרשאַל פּילסודסקי, כדי אין דער לעצטער מינוט אויף איהם צו ווירקען, ער זאָל אויך קומען קיין לאָדז צו די פייערונגען.

פונדעסטוועגען איז מאַרשאַל פּילסודסקי נישט געקומען. ער האָט דער דעלעגאַציע פון'ם לאָדזער אויפנאַהם-קאָמיטעט ערקלערט פאָלגענדעס וועגען זיין אָפּזאָג:

„פון לאָדז האָב איך די שענסטע ערינערונגען פון די צייטען פון מיין אַרביים און קאַמף. איך וואָלט פאַר לאָדז געוואָלט אַ סך טון. ביז דער צייט אָבער, ווען מיין רעגירונג וועט נישט זיין אימשטאַנד צו בעפרידיגען די עלעמענטאַרסטע נויטען פון'ם אַרבייטער-לאָדז, וועל איך צו אייך נישט קומען."

אומזאַץ-שטייער וועט געענדערט אָדער אָפּגעשאַפט ווערען.

זאָגט צו דער וויצע-פינאַנץ-מיניסטער דער לאָדזער דעלעגאַציע.

(ס) אַ דעלעגאַציע פון לאַנדעס פאַרבאַנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאָדז און די פערזאָנען פון פּרעזעס ע. באַביאַצקי און אַדוו. פּאַוולאָווסקי האָט זיך פאַרגעשטעלט פאַר'ן וויצע-פינאַנץ מיניסטער גורא און איהם איבערגעגעבען אַ רייה פּאָסטולאַטען.

דער אומזאַץ שטייער דאַרף פערקלענערט ווערען און זיין דערוועלבער פאַר אַלעמען. ס'דאַרף ווערען אָבליגאַטאָריש דאָס פיהרען הענדעלס ביכער א. א. וו.

וויצע-מיניסטער גורא, וועלכער איז אויך פאָרזיצער פון אַ ספּעציעלער קאָמיסיע, וועלכע אַרבייט אויס פּראָיעקטען ווי אַזוי צו ענדערען דאָס שטייער-סיסטעם לויט די אָנווייזונגען פון פּראָפ. קעמערער, האָט ערקלערט דער דעלעגאַציע, אַז דאָס מיניסטעריום איז אין דער מיינונג, אַז דער אומזאַץ-שטייער איז זיין היינטיגער פאָרם, דאַרף געענדערט ווערען און אויב ער וועט איבערהויפּט בלייבען, וועלען די פּאָסטולאַטען פון דער לאָדזער דעלעגאַציע גענומען ווערען אין אַכט.

אונטערגעצינדען אַ מיהל.

אַרעסטירט דעם אונטערצינדער.

(:) נעכטען אַרום 2 אַ זייגער ביינאַכט האָבען די אַרבייטער פון דראָבערס מיהל (זאַקאָנטנאַ 47) בעמערקט, אַז אויפ'ן 2-טען שטאָק האָט מיט אַמאָל אויפגעפלאַקערט אַ פייער. די אַרבייטער, וויסענדיג, אַז דאָרט איז אין דער צייט קיינער נישטאָ, זענען אַרויסגעלאָפען אָהין און דערזעהען ווי ס'אַנטלויפט דער אַרבייטער וואָלדעמאַר גראָשעק. זיי האָבען זיך געוואָרפען לעשען דאָס פייער. נאָכ'ן איינלעשען האָבען זיי זיך דערמאָנט, אַז פאַרנאַכט האָט זיי גראָשעק אין אַ שפּאַס געזאָגט, אַז ביינאַכט וועלען אין דער מיהל קומען ריי פייערלעשער.

וועגען דעם איז מיטגעטיילט געוואָרען אין אויספאָרשונגס-אַמט. בעת דער אויספאָרשונג האָט דער מיהל-אייגנטימער ערקלערט, אַז גראָשעק האָט פריהער ביי איהם געאַרבייט, און איז דערווייטערט געוואָרען פאַר שכ'ות און אוואַנטורעס. די שכנים האָבען דערצעהלט, אַז גראָשעק פלעגט אָפט נאָכ'ן פּערליערען די אַרבייט קומען אין מיהל און דערפאַר נישט אַרויסגעריסען קיין שום פערדאַכט. אין דער קריטישער נאַכט האָט זיך גראָשעק בעזעגענט מיט די אַרבייטער מאַכענדיג דעם אָנשטעל, אַז ער געהט אַוועק. אין דער ווירקליכקייט איז ער אַוועק אויפ'ן 2-טען שטאָק און דאָרט אונטערגעצונדען די מיהל.

גראָשעק איז אַרעסטירט געוואָרען.

זיך דערשאָסען מיט אַ רעוואָלווער,

ווייל די חבר'טע לאָזט זי נישט אַריין אין שטוב.

(-) נעכטען האָבען די איינוואוינער פון הויז אויף קלינקאַ 21 דערהערט אַ שאָס.

ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערן האָט זיך דערשאָסען די 20 יעהריגע הלענאַ בלעדעל.

די זעלבסטמערדערין האָט איבערגעלאָזט אַ בריף, אין וועלכען זי שרייבט, אַז זי מאַכט אַ סוף צו איהר לעבען דערפאַר, וואָס איהר חבר'טע ה. לאָזט זי נישט אַריין צו זיך אין שטוב, מורא האָבענדיג, אַז איהר חתן וועט זי אויפהערען ליבען.

די זעלבסטמערדערין איז געבליבען טויט אויפ'ן אָרט.

באַהן-בילעטען

אויף אהין און צוריק.

(§) די בילעטען קאָסטען, אויף ביידע באַהן-הויפען, פערקויפען שוין בילעטען אויף אַהין און צוריק ביז צו די סטאַציעס ווידזעוו, אַנדזשעיעוו, זשאָקאָוויטש, קאָלושקי און טאָמאַשאָוו. די דאָזיגע בילעטען זענען גילטיג אין טאָג ווען זיי ווערען אויסגעקויפט ביז 12 אַ זייגער ביינאַכט.

אַ ניי שעכט-הויז

אין פּאַביאַניץ.

(-) דער פּאַביאַניצער שטאָט-ראַט האָט אָנגענומען דעם בעשלוס צו בויען אַ נייעם שטאָטישען שעכט-הויז. דאָס בויען וועט אָפּקאָסטען 20 טויזענד זלאָטעס.

בעריכטיגונג.

מ'בעט אונז אויסצובעסערען אין נעכטיגען בעריכט „די פּוהרמאַנעס ערקלעהרען אַ פּראָטעסט-שטרייק", אַז דאָס איז נוגע די לאַסט-וועגען און ריסאַרען-בעזיצער, און נישט די פּוהרמאַנעס.

בעפאַלען דאָס האַנטאַר פון די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטער.

(-) עהרענעכטען זענען 3 באַנדיטען מיט מעסערס בעפאַלען דאָס קאַנטאָר פון די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען אויף וואָוועלסקאַ גאַס און פערלאַנגט פון'ם מאַגאַזיניער וויזשינקיעוויטש, ער זאָל זיי אַריינלאָזען צום אינזשיניער פּושטשעלסקי. דערביי האָבען די באַנדיטען געשריגען: מיר וועלען דעם אינזשיניער דער'הרג'ענען, ווי דעם פּרעזידענט ציגאַרסקי".

די אָנפאַלער איז געלונגען צו פערהאַלטען און אַרעסטירען. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, זענען זיי די רעדוצירטע קאַנאַליזאַציע-אַרבייטער: בראָניסלאַוו הערגיזעל (וויזנערא 19), יוזעף קאַמינסקי (אַביוואָטעלסקאַ 74) און סטאַניסלאַוו טאָקאַרעק (ראָרוואַנסקאַ 47.

געגען די אָנפאַלער פערפיהרט דער פּראָקוראָר אַ פּראָצעס.

אַרבייטער אַראָבגעפאַלען פון 2-טען שטאָק.

(:) אויף מאָגיעלסקי 1, וואו מ'רעמאָנטירט דאָס הויז, האָט זיך נעכטען געטראָפען אַ טראַגישער פאַרפאַל מיט אַן אַרבייטער.

דער בוי-אַרבייטער אַנטאָני רוזינסקי (ספּאָרנאַ 11) האָט אין מיטען דער אַרביים פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און איז אַראָבגעפאַלען פון דער רושטאָוואַניע אויפ'ן 2-טען שטאָק און בעקומען שווערע וואונדען אין קאָפּ און אויפ'ן גאַנצען קערפּער.

די אַרויסגערופענע פאַגאָטאָוויע האָט דעם אומגליקליכען אַרבייטער אָבגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין שפּיטאָל.

קליינער פעליעטאָן.

ער חיל וויסען.

– כ'לייען–זאָגט ר' זאַנוועלע–כ'לייען אַלע טאָג, וואָס אַ פּאַבאָראָווע ברויך צו וויסען!

עפּעס גיט אַלע טאָג גוטע עצות, ווי אַזוי אַ פּאַבאָראָווע ברויך זיך נוהג צו זיין–ווי ער ברויך צו גיין, צו שטיין, צו ליגען און אַזוי ווייטער און ווייטער...

און גלויבט מיר, ס'געפעלט מיר אָזאַ גאַנג! ס'איז ריכטיג אַזוי!

די גאַנצע וועלט ברויך מקיש צו וויסען, ווי מיר ברויכען זיך צו שטעלען, נאָכדעם, ווי די מלחמה האָט גוט אַריינגעלערענט מיט אונז אין דער סדרה בלק–די גאַנצע וועלט מוז וויסען, אַז די מלחמה איז אַזאַ גוטע זאַך, וואָס מען מאָר זי נישט פערגעסען...

אונז זענען מיר דאָך מיט אַלעם פערזאָרגט–פערזאָרגט מיט אַלעם גוטען, מיט כל הון דעלמא... ס'איז דאָ קולטור אין... פראַנקרייך, ס'איז דאָ געלד אין... אַמעריקאַ, ס'איז דאָ אָרדענונג אין... דייטשענלאַנד!

טאָמער איז געווען וועניג שמוץ אין אונזער שטעטעל, למשל, טאָמער האָט מען אין לאָדוש נישט געזעהן קיין ווייסע רעגענס–איז איצט ב"ה האָבען מיר עס גענוג איבערגענוג.

די גייסט זיך אַרום און גאַס אַזוי אויף שפּאַציר אונטער דער זון; ס'איז נישטאָ קיין סימן וואָלקענדעל אויפ'ן הימעל; ס'איז בלויז זון און פּאָזיע–און פּלוצים דערפּיהלסטו, אַז עס קאַפּיעט דיר אויפ'ן של ראש...

קוקסטו זיך אום, הויבסט אויף דעם קאָפּ צום רבונו-של עולם, ווערסט, מיטאיין-וואָרט, אַ הימעל-קיקער, און דו זעהסט, אַז דאָס טוט נישט אַראָפּשפּריצען – נישט קיין יורה און נישט קיין מלקוש, און נישט אַ שפּיל-פּייגעלע אָדער אַן אַנדער קאַנאַרעק'ל, נאָר דאָס מאַכט דיך צו-רעכט. אַ מוליאַזש, וואָס טוט פּוצען דעם פראָנט לכבוד דעם מלכות סקלאַדניקאָווסקי..

דאָס טוט מען דיר געבען דיי ווילען פּינטלען אויף ווייס, ווי אין הייליגען חומש שטייט–נקודים וברודים, פאַרפּאַסקידושעט און פאַרברודשעט...

מיט'ן פּאַבאָר האָט עס אָבער נישט צו טון, פערקעהרט–וואָס עס ברויך צו וויסען אַ פּאַבאָראָווע דאָס איז גאַנץ גוצליך פּונקט אַזוי ווי אַנדערע וויסענשאַפטען...

יעך וואָלט נאָר געוואָלט, עמיך זאָל אויפקלערען און געבען מיר צו פערשטיין, וואָס עס ברויך צו וויסען אַזאַ אויסגעדינטער סאָלדאַט, ווי איך למשל, כדי ס'זאָל מיר סטאַרטשען פּרנסה אויפ'ן יקרות, וואָס עס האָט זיך גענומען! אמן.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט דיזשורירען די פאָלגענדע אַפּטייקען: יורשים פון פּ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27); וו. דאַניעלעצקי (פּיעטרקאָווער 127); פּ. אילניצקי און י. צימער (וואולטשאַנסקאַ 37); יורשים פון לייבוועבער (פּרייהייטס-פּלאַץ 2); יורשים פון האַרטמאַן (מליגאַרסקאַ 1); י. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

איבערגעפאהרען.

(–) אויף קאָנסטאַנטינער גאַס איז נעכטען איבערגעפאָהרען געוואָרען דער סטרוזש פון'ם הויז אויף פּעטריקאָווער 15 פּאַוועל האַפּמאַן, וועלכער האָט בעקומען שווערע וואונדען.

דער שאָפער איז אַנטלאָפען.

אונטערגעוואָרפען אַ קינד.

(:) אויף ליפּאָווע 14 איז נעכטען געפונען געוואָרען אַ קערפּער'ל פון אַ טויט ניי-געבוירען יונגעלע.

פּאָליצײַ זוכט די מערדערישע מוטער.

ווענען קאָנצעסיעס פאַר וויין-סוחרים

(ס) נעכטען איז צוריקגעקומען די דעלעגאַציע פון דעטאַליסטען-פאַראיין, וועלכע איז געווען אויף דער לאַנדס-קאָנפערענץ פון די וויין-הענדלער. עס האָט זיך בעהאַנדעלט ווענען די אַלקאָהאָל-קאָנצעסיעס, וואָס פיל לאָדזער האָבען איבעס בעקומען אָבגעזאָגט.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס האָט דאָס פינאַנץ מיניסטעריום נישט בדעה שוין צוריקצוציהען די קאָנצעסיעס און וועט וואַהרשיינליך פאַרלענגערן ביז ענדע 1927.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו זאַמלען מאַטעריאַלען און פאַרנעהמען אַן אינטערווענץ ביים פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש. אַזאַ אַנקעטע-אַקציע וועט דורכגעפיהרט ווערען אויך אין לאָדז.

פראָפּאַגאַנדע-טאָג פאַר פּער-ברויכס-קאָאָפּעראַטיווען.

(–) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון די פערטרעטער פון די היגע פערברויכס קאָאָפּעראַטיווען וועגען איינ-אָרדנען דעם פּראָפּאַגאַנדע-טאָג פאַר די קאָאָפּעראַטיווען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער קאָאָפּעראַטיוון-טאָג זאָל פאָרקומען דעם 12. יוני. אין דעם טאָג וועט פאָרקומען אַ דעמאָנסטראַציע-צוג פון די היגע קאָאָפּעראַטיווען און אַ גרויסע אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע.

כדי צוצוגרייטען די פייערונג איז אויסגעקליבען געוואָרען אַ קאָמיטעט פון 21 פּערזאָן, צווישען זיי אויך דער פערטרעטער פון יודישען קאָאָפּעראַטיוו „האָמצר" ה׳ פעדער.

לאַנגע אויף לאָדזער אַרבייטס-מאַרק

פערקלענערט די אַרבייטסלאָזיגקייט. – שפּעטער בוי-סעזאָן.

(ס) אין די ערשטע טעג פון מאַי האָט זיך די לאַגע אויפ׳ן לאָדזער אַרבייטס-מאַרק בעדייטענד געבעסערט.

פון דער אַלגעמיינער צאָהל 34,500 אַרבייטסלאָזע אין לאָדזער ראַיאָן זענען געווען 15,600 טעקסטיל-אַרבייטער, 12580 נישט קוואַליפיצירטע א.אַ.וו. פאַרן לעצטען חודש האָט זיך די צאָהל אַרבייטסלאָזע פערקלענערט אויף 3600.

פון דעם האָבען 1950 נישט-קוואַליפיצירטע אַרבייטער בעקומען בעשעפטיגונג ביי די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען און ביי די באַהן-אַרבייטען אויף פּאָלנסיע.

נישט קיין גינסטיגע אויסזיכטען האָבען דערווייל די בוי-אַרבייטער צוליב דעם, וואָס דער בוי-סעזאָן האָט זיך נאָך נישט אָנגעהויבען און ווי ס'זעהט זיך אָן, וועט ער זיין אַ גאַנץ שוואַכער.

„חסד של אמת"

גענעראַל-פערזאַמלונג.

זונטאָג איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון דאָקטאָר ל. פּליוואַצקי פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „חסד של אמת".

גלייך, ווי ס'איז בעהערט געוואָרען דער אָנדענק צו דער יאָהרצייט נאָך הרב הגאון אליהו חיים מייזעל זצ"ל, איז אָפּגעגעבען געוואָרען דער טעטיגקייטס- און קאַסע-בעריכט. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אין משך פון דער בעריכטס צייט האָט דער פאַראיין אַרויסגעשיקט 2753 דיזשורען, 221 דיזשורען האָבען געוואַכט ביינאַכט אין לאַקאַל. ס'זענען ערלעדיגט געוואָרען 776 קבורה-דיזשורען, 197 פאַר׳ן האָבען בעקומען שמיצע בעת טבילה. אויסגעגעבען זענען געווען 23796,08 זל. אין דער קאַסע איז פערבליבען 143.47 זל, דער בודושעט אויפ׳ן יאָהר 1927 איז בעשטעטיגט געוואָרען אויף 56 800 זל.

ביי די וואַהלען זענען אויסגעוועהלט געוואָרען אין דער נייער פערוואַלטונג פאָלגענדע פערזאָנען: שבתי ענגעלאַרד, ר' ע. האַמבורסקי, י. מ. זרונסקי, יאַשונסקי, ל. עדעלמאַן, ג. כאַלפי, ה. מ. ליבערמאַן, א. מאַלער, א. שטיינהאָרן. ה. פּרענקעל, ש. פאָגעל. אין דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: פ. ראָדזינער, ל. עפשטיין, ג. ה. מאַלצמוס.

טויט פון א האלאניסט

בעת א געשלעג אין א דאָרף.

(–) אין גאָלקובעק (היינטער לאָדז) איז עהערנעכטען אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען די קאָלאָניסטען לאַמן וואָלניצקי און ווילהעלם זעלמאַן.

דאָס געשלעג האָט זיך אָנגעהויבען פלוצלינג בעת אַ מאָהלצייט מיט בראָנפען.

דער סוף פון געשלעג איז געווען, אַז וואָלניצקי איז אַזוי צושלאָגען געוואָרען, אַז ער איז אין אַ שעה אַרום אין בעזשעזשינער שפיטאָל געשטאָרבען.

א „שרייבער".

ער שרייבט פאַלשע וועקסלען.

(-) אין פּאַביאַניץ איז אַרעסטירט געוואָרען אַ געוויסער יוזעף אַנטאָני האַלם, וועלכער האָט לעצטענס אויסגעשטעלט פאַלשע וועקסלען און בעשווינדעלט אַ רייהע פערזאָנען.

טעאַטער „סקאַלאַ".
בעסטשפּילען פון דער טראַיינגסטער פאַמערער אָפּערע.
מאָרגען, 8.30 אין אָוועגד
„זשידובקאַ"
מיט׳ן אַנסייל פון:
Ada Sari, Umberto, Macnez, J. Cywińska א.אַ.

צום מאָרגענדיגען אָבצייכען טאָג פון קרן-קימת.

צווישען די אָבצייכען-טעג, וואָס ווערען לעצטענס אָפט איינגעאָרדנעט, ציהט אויף זיך אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט די גרויסע זאַמלונג, וואָס קומט-פאָר מאָרגען, דאָנערשטאָג, איבער די גאַסען פון דער שטאָדט לטובת דעם קרן הקימת לישראל. דערצו איז גורם זעלבסטפערשטענדליך דער אַלגעמיין-נאַציאָנאַל יודישער כאַראַקטער פון קרן-קימת און זיין גרויסע פּאָפּולאַריטעט צווישען אַלע יודישע קרייזען. אַ בעווייז איז די אָפּפערווילינקייט און פערשטענדעניש פאַר דער זאַך, וואָס האָט אַרויסגעוויזען די גרויסע צאָהל זאַמלערינס און זאַמלער פון די פערשידענסטע קרייזען, וואָס האָבען זיך געשטעלט צו דער דיספּאָזיציע פון קרן קימת לישראל-קאָמיטעט פאַר דעם אָבצייכען-טאָג. מען קען דעריבער ערוואַרטען, אַז אויך די יודישע בעפעלקערונג וועט זיך וואַרעם אָבורפען און וועט געבען אַ בעווייז פון זיין פּאָזיטיווע בעציהונג צום געדאַנק פון אויסלייזען דעם באָדען אין ארץ-ישראל דורך דעם יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד.

„אזאזעל".

היינט-דער לעצטער ביליגער טאָג.

היינט איז דער לעצטער ביליגער טאָג אין אונזער סימפּאַטישען טעאַטער „אזאזעל". אַ ביליגער טאָג לויט די פּרייזען. אָבער ס׳גיהט דאָס רייכע 4-טע פּראָגראַם מיט די פּרעכטיגע נומערן: „זגאָדאַ", „גאַסען-מיידעל", „גנב׳ל", „פּראָווינץ קאָנצערט", „כינעזישער סקעטש", „מילך-קוה" און אַנד.

גאָר אינגיכען וועט פאָרקומען די פּרעמיערע פון דעם 5-טען פּראָגראַם, וואָס וועט זיין אַ שעדעווער פון קונסט. אַלע אַרגייטען אינגענעסיוו: דער רעזשיסער, קינסטלער-דעקאָראַטאָר, קאָסטיומען-מייסטער, די אַרטיסטען און אַלע, אַלע גרייטען זיך צום נייעם פּראָגראַם, כדי צו בעווייזען לאָדז, וואָס „אזאזעל" קען!

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 34-72
געעפענט אָן אין דער לעמשניצע
פּאַרמיקאָטער 294 פון 12—2
מיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

טעלעגראַמען.

א שטרענגער צירקולאַר פון אינערן-מיניסטעריום

ווענען מעלדונגען פון פּאָבאַ-אָהדע און רעזערוויסטען.

דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט בעקומען אַ רייה מעלדונגען פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט, פון וועלכער עס דרינגט אַרויס, אַז די לעצטע דורכגעפיהרטע אַקציע ווענען די רעזערוויסטען און לאַנד-שטורמיסטען איז נישט געשטעלט - געוואָרען אויף דער געהעריגער הויך און דעריבער זענען די רעגולאַטען פון דעם מעלדען נישט קיין גענויע. די הויפט סיבה דערפון ליגט אין דעם, וואָס די פּעראינטערעסירטע פערזאָנען ביים ענדערען זייער וואוין-אָרט פערגעסען ווענען דעם חוב אויסצימעלדען זיך און בעגניגען זיך אויסשליסליך מיט דעם איינמעלדען זיך אין דעם נייעם וואוין-אָרט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט מאַכט אויפמערקזאַם דאָס אינערן-מיניסטעריום די וואָיעוואָדעס און דעם וואַרשאַווער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט זיי זאָלען בע-אויפטראַגען די אַמטען, וועלכע פערנעהמען זיך מיט די מעלדונגען, אַז אין יעדען בעזונדערען פאַל זאָל קאָנטראָלירט ווערען צי די איינגעמעלדענע פערזאָנען האָבען זיך אויסגעמעלדען פון פריהערדיגען וואוין-אָרט. אין אַ נעגאַטיווען פאַל קאָנען די פערזאָנען בעשטראָפט ווערען. גלייכצייטיג דאַרף דער אויבענדערמאָנטער אַמט מעלדען דעם אַמט פון פריהערדיגען וואוין-אָרט פון דעם רעזערוויסט ווענען איהר איבערטראָגען, כדי עס זאָל געמאַכט ווערען אין די מעלדונגס-ביכער די געהעריגע אָנמאַרקונג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט אין מיט די שטראָפען, וועלכע קומען פאַר נישט אויסמעלדען זיך דאַרפען אַלע רעזערוויסטען און לאַנדשטורמיסטען געדענקען צו ערפילען די אויבענדערמאָנטע פאָרשריפטען.

אום נקמה פאַר א בעקומענעם גט

האָט זי אינטערנעצינדען דעם ארציבישאָפס פאַלאַץ.

10 מענשען אומגעקומען אין די פלאַמען.

בוקאַרעשט, 17 (ספּ. טעל.) אין פּאַלאַץ פון ארציבישאָף מאַילאַהא אין אַלבאַ יוליא איז היינט אויסגעבראָכען אַ שרפה, וועלכע האָט פערניכטעט דעם גאַנצען בנין, 8 בעאַמטע און 2 פּראָוואָסלאַוונע גייסטליכע זענען אומגעקומען אין די פלאַמען. 7 אַנדערע פערזאָנען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

די רייכע זאַמלונג פון קונסטווערק און די ביבליאָטעק זענען פערניכטעט. די שרפה איז אויסגעבראָכען צוליב אַן אונטערצינדונג, וועלכע איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַלס נקמה דורך אַ פרוי, וועלכע די גייסטליכע האָבען געגט מיט איהר מאַן.

צי דאַרף זי נעהמען חליצה.

א האַרבע שאלה פאַר׳ן ראַבינאַט.

אין וואַרשאַווער ראַבינאַט איז נעכטען געקומען די פרוי גיטל ל. און דערצעהלט פאָלגענדעס:

מיט 5 יאָהר צוריק האָט זי חתונה געהאַט מיט אַ געוויסען יעקב, אַ שניידער, נאָכדעם ווי זי האָט אָבגעוואוינט מיט איהם 4 יאָהר און נישט געבוירען קיין קינדער, האָט ער זיך אָנגעהויבען טשעפען צו איהר און ביי דער קלענסטער געלעגענהייט אָרגעוואָרפען, פאַרוואָס ער איז אַזוי „אָריינגעפאַלען". ער האָט כסדר געדראָהט, אַז ער וועט איהר שוין דערפאַר אָבטון אויף להכעיס...

יעקב האָט געהאַלטען וואָרט און איז ברוגז געוואָרען מיט גיטל׳ען; ער איז אַוועק פון דער היים און זיך שוין מעהר אין שטוב נישט בעוויזען. זי האָט איהם אָנגעהויבען זוכען און דערגאַנגען, אַז יעקב האָט איהר טאַקי אָבגעטון אויף צו-להכעיס און – חתונה-געהאַט מיט אַ צווייטע.

מיט 10 טעג צוריק איז יעקב געשטאָרבען און די צווייטע פרוי איז פון איהם געבליבען אין אַנדערע אומשטענדען.

אַזוי ווי דער פערשטאָרבענער האָט איבערגעלאָזט אַ ברודער איז דעריבער גיטל געקומען פרעגען דעם ראַבינאַט: צי זי דאַרף נעהמען „חליצה" פון ברודער אָדער נישט.

מען האָט איהר געהייסען קומען אין עפליכע טעג אַרום און די רבנים וועלען זיך בעשעפטיגען מיט׳ן דאָזיגען ענין.

א מתנה פון ענגלישען געזאַנדטען

פאַר׳ן פּוילישען אוניווערסיטעט.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער ענגלישער געזאַנדטער אין וואַרשאַ האָט צוגעשיקט דעם וואַרשאַווער אוניווערזיטעט אַלס מתנה אַ בעריהמט אַלט יודיש ווערק.

די אוניווערזיטעטס-מאַכט האָט צוגעשיקט דעם געזאַנדטען אַ דאַנק.

דורך מיינע בריליז.

א בלאַט-צייטונג.

אין אַ טויער, שטעהן יודעלעך דריי. דריי יודעלעך, וואָס אַרבייטען שווער און ביטער פאַרנצובריינגען דעם שבת אין שטוב אַריין... פאַר די שווערסטע משאות האָבען זיי קיין מורא נישט, די שווערסטע לאַסטען שרעקען זיי נישט – דעראויף זענען זיי טרעגער׳ס מיט בראָבע שטריק און אויסגעאַרבייטעטע הענד... נאָר אַז עס רוקט זיך אויף זיי אָראָפּ די שבת משא, אַז די פרייטאָג-זון שטעהט אַזוי הויך אין הימעל און שטעכט די אויגען אוים:

– יודעלעך, אָט געה איך זיך באַלד זעצען דאָרט הינטער׳ן שפּאָט און אויף מיין אָרט קומט דער שבת – גרייט אָן פיש, גרייט אָן פלייש... – פאַר דער דאָזיגער משא, האָבען די אָרימע טרעגער-יודעלעך מורא, קוקען זיי זיך אוים די אויגען אין אַלע זייטען: אפשר אַ פּעקעל, אַ שטיקעל סחורה, אַ קעסטעל, אַ פּאָר גראָשען צושטייער אויף שבת...

און דערווייל, ביז וואָס, ביז ווען, לענט מען זיך צוזאַמען, אַלע דריי, יעדער אַ צעהנער׳ל און מ׳קויפט אַ בלאַט צייטונג; ווייל:

– ס'אי היינט דאָ אַ סך זייטען.

– אַ ים מיט נייעס...

– לאָמיר קויפען אַ צייטונג, לאָמיר קויפען.

און מ׳קויפט...

שטעהען זיי, די דריי האָרעפּאַשניקעס אין טויער, אָנגעשפּאַרט צו דער וואַנד, די שטריק אַרומגעלענט, אַרום די העלדזער. דער מיטעלסטער נעהמט אַרויס פון טאַש דאָס צעקנאָדערטע בלאַט-צייטונג. ער לייענט און די אַנדערע צוויי האָרכען זיך צו:

„אויף דער... גאַס, נומער... וואָס געהער צו די רייכע פאַבריקאַנטען... האָט געוואוינט אין אַ קעלער-שטוב אַ יודישער שוסטער מיט זעקס קליינע קינדער. מיט אַ צייט צוריק האָבען די פאַבריקאַנטען... בעקומען אַ ג׳עקסמיסיע אויף דעם אָרימען שוסטער... און לסוף איהם טאַקי אַרויסגעוואָרפען.

– אַזעלכע טריפה׳נע יאַטען!...

– ברענען זאָל אויף זיי די ערד!...

– שאַ׳ס, לאָס׳ט לייענען!...

– עהערנעכטען, ווען די פרוי פון אָרימען שוסטער האָט געוואַשען איהר ביסעל אָרימקייט איז געקומען דער... מיט׳ן קאָמאָרניק און איינער וואָס, איידער ווען, איז שוין דאָס ביסעל בעבעכעס מיט׳ן אָרימען שוסטער, מיט אַ פּאַראַליזירט קינד געווען אויפ׳ן הויף"...

איינער צינדט זיך אָן פאַר רציחה און קלאַפּט מיט׳ן קולאַק אין דער וואַנד:

– אַזאַ... זוהן, אַז איך וואָלט דאָרט געווען, וויאָלט ער לעבעדיג מיר פון דער האַנד נישט אַרוים!...

– איך וואָלט איהם געגעבען אַ וואַרפען, וואָלט עס איהם געוואָרפען היינטער-הויך...

– אַלץ פּיסק - מלאכה, רופט זיך אָן דער דריטער, צ׳קענט אַ סך אויפטוהן, אַז די ווירטשלייט האָבען ס'רעכט...

אַזוי שטעהט מען און מען איז זיך מתוכח, פון עגמת נפש דרעהט מען דערווייל פּאַפּיראָסען און עס צופּליעהען זיך קנוילען רויך, וועלכע דרעהען זיך, ווי שלשלת׳ן און ווערען פערשוואונדען אין דער לופט...

פון הויף קומט דערווייל אָן אַ גאַליציאַנער סוחר׳ל מיט אַ האַרט סמאָדיק׳ל און צוויי געדרעהטע פּראָצענציהערלעך ביי די אויערען:

– עך ברוך אַ פּעקעל אָפּצוטראָגען, ברויך עך, ווער געהט מיט?

די טרעגער׳ס גיבען זיך אַ כאַפּ, נעמען אַראָפּ די שטריק פון די העלדזער און אַלע זענען גרייט אַ גראָשען צו פערדינען.

נאָר וואָס וועט זיין מיט׳ן בלאַט-צייטונג?

– אפשר, שלמה, וועסטו מיר איבערלאָזען „ס'בלעטעל". כ׳וויל אין דערהיים מיין יודענע איבערלייענען, לאָז זיך אויך וויסען, וואָס ס'טוט זיך אויף דער וועלט.

– וואָסי דען? – אַ פשיקאָווע מעשה, עפּיס, אַ פּליטה'לע, פרעגט זיך דאָס גאַליציאַנער סוחר׳ל און דרעהט בעת מעשה די לינקע פּאה.

– ניין ס'איז נישט קיין פּליטה, אַנעקסמיסיע איז עס!

כאַפּט דאָס סוחר׳ל די צייטונג און לייענט בהפזו׳ג׳דיג די מעשה און צעקאָכט זיך:

– עך וואָלט זיי געוויזען אַרויסוואַרפען, ביי מיר וואָלטען זיי די גאַל געשפּינען, עך בין אַ גאַליציאַנער, בין עך... אַ סוף, אַ סוף, ווער געהט מיט?– כ׳על די באַהן פערשפּעטיגען, על עך...

י. שרה׳לעס.

מעשיות וואס פּערלויפען זיך.

וואָס אַ קאַלעזשאַנסע קאָז...

פערפאַלען, ליבער לעזער — זאָגט די וועלט אַ ווערטעל, איז עס קודש קדשים! און אָך און ווי איז צו דעם חכם אָדער חכמה, וועלכע לאַכען אָפּ פון דער וועלט און פוצן ווי זייער „קלוגער" שכל דיקטירט זיי.

די וועלט זאָגט למשל, אַז „אַ קאָץ טאָר מען נישט שיקען נאָך קיין סמעטענע", און זאָל עמיצער פּרובירען און עובר זיין אויף דעם בפירוש'ן „לאו" — וועט ער האָבען דעם זעלבען סוף וואָס האָט געבעטען געהאַט אַ סאָסנאָוויצער פרייליין, ווע מענס נאָמען מיר ווילען נישט פערעפענטליכען פשוט צוליב דעם, ווייל אָהן דעם איז זי שוין גענוג געטראָפען געוואָרען פון גאָט און טאַקע נאָר דערפאַר, וואָס זי האָט געוואָלט זיין קליגער פאַר דער גאַנצער וועלט און זיך נישט רעכענען מיט'ן אויבענדערמאָנטען שפּריכוואָרט.

דאָס פרייליין, פון וועלכע טאַטע־מאַמע האָבען שוין לאַנג געמענט „נחת האָבען", און וואָס אַז אַנ נישט קיין ערימע, האָט די גאַנצע צייט בשום אופן נישט געקענט „אויסקלויבען" זיך אַ פּאַסענדען זיווג, עס זאָל איהר זיין — ווי מ'זאָגט — „צום האַרצען". פון די תּו'אות אַליין וואָס זי האָט געפּטר'ט, אויספּאַהרענדיג אַ וועלט, נאָך חתנים, האָט מען געקענט חתונה מאַכען אַנ־אָרימע כּלה. און עפּעס אַ פינסטערען מזל האָט זי געהאַט צו די חתנים, מיט וועלכע זי האָט געהאַט „ווידזעניעס". איז ער געבילדעט — איז ער נישט שיין: שוין יאָ שיין און געבילדעט — איז ער אַ קבצן לא עלינו, און אַז גאָט העלפט, אַז זי טאַקע שוין מיט מזל אַ „הצכט", וואָס האָט אין זיך אַלע מעלות ווי שיינקייט, בילדונג און מוומן — האָט ער אָבער אַזאַ חסרון, וואָס ס'איז אַ חרפה צו דערציילען פאַר לייטען: ער איז אַ געוואָלדיגער עקשן. זיין עקשנות בעשטייט אין דעם, וואָס ער וויל זי נישט... און טוט איהם עפּעס!..

אָבער אונזער פרייליין פלעגט פון איהרע דורכפאַהלען נישט זיין ביי זיך נידערגעשלאָגען און קוים איינעם געפּטר'ט — ווייטער געזוכט. און אַז מ'זוכט — געפינט מען. האָט זי טאַקע אויף איינע פון איהרע בעגעגענישען בעקומען אַ חתן, אַ יונגערמאַן פון קעלך מיט אַלע מעלות: יונג, שיין, רייך, מיט איין וואָרט — אַ צאַצקע! און דער עיקר, ער איז נישט קיין גרויסער עקשן, דאָס הייסט, ער קווענקעלט זיך אין עטליכע הונדערט דאָלאַר, אָבער דאָס איז אַ קלייניגקייט.

זענען געפלויגען דעפעשען און בריף פון סאָסנאָוויץ נאָך קיעלץ און פון קיעלץ נאָך סאָסנאָוויץ און מ'איז ענדליך „מטוה" געוואָרען, בעשטימענט אַז מאָנטאַג, ר"ח אייר זאָלען אין סאָסנאָוויץ פאַרקומען די תנאים. דאָס פריילין איז געווען אויפ'ן זיבעטען הימעל פון גליק! נאָר איין זאַך האָט איהר געפייניגט, טאָמער וועט דער חתן זיך איינשפּאַרען און זאָגען: „ריבאַ — פּיש געלט אויפ'ן טיש", און אַזוי ווי אַ הערע צלמערען ווילען האַנדלען אַ „מציאה" קען זיך פון דעם אַליין אויסלאָזען אַ בוירעם און „אויס כלה ווייטער מויד"...

דער ביטערער געדאַנק האָט זי זעהר געדריקט אויפ'ן האַרצען און זי האָט „איהר האַרץ געעפענט" פאַר איינע פון איהרע געטרייעסטע און אינטימסטע חבר'טעס, אַ יונג מיידעל — אַ פלאַם פייער, נאָר נישט פאַר קיין שום יודישע טאָמטער געדאַכט. — ס'איז „בדליפא", נישטאָ קיין גראָשען ביי דער נשמה, און אַז די „טרייע" חבר'טע האָט איהר פערטרויט אַ סוד, אַז דער קיעלצער יונגערמאַן איז איהרס אַ בעקאַנטער, אויף וועלכען זי האָט אַ שטאַרקע ווירקונג — איז אונזער כלה געוואָרען מלא שמחה. שווערע שטיינער האָבען זיך אַראָפּגעקייקעלט פון איהר האַרצען, און אַלס דאַנקבאַרקייט האָט זי געבעטען די געטרייער חבר'טע, אַז ווען דער חתן איהרער וועט קומען אויף די תנאים זאָל זי, די חברטע הייסט עס, איבעררעדען מיט איהם מכה „אָכצעהן און דרייצעהן" ער זאָל נישט מאַכען שטעלען גרויסע פאָדערונגען, און דערפאַר — האָט זי איהר צוגעזאָגט, — אַז השגחה וועט העלפען, וועט זי אַהער אָבדינען...

די חבר'טע, דערהערענדיג, אַז זי וועט דאָ שפּילען די ראָלע אַלס שדכנ'טע, האָט מיט פייגניגען איינגעשטימט און צוגעזאָגט, אַז זי וועט שוין זעהען צו ערלעדיגען, אַז אַלעס זאָל זיין אין בעסטען אָרדנונג..

און אָט איז געקומען דער לאַנג ערוואַרטעטער טאָג אויפ'ן סאָסנאָוויצער בּאַהן הויף האָט דער חתן בעגעגענט אויסער די כלה, אויך איהר חבר'טע, וועלכע האָט זיך מיט איהם ווי אַלטע גוטע בעקאַנטע הערציג בעגריסט. פון דער סטאַציע זענען די מחותנים און נפסט צוגעפאָגען אין איינעם פון די היגע האָטעלען, דאָרטען האָט זיך די כלה געזעגענט מיט'ן חתן, איבערלאָזענדיג איהם אין זיכערע הענד, — ביי איהר טרייע חבר'טע, דער שדכנ'טע..

ביי דער כלה אין שטוב האָט מען זיך דערוויילע צוגעגרייט צו די תּנאים. און אַז ס'איז געוואָרען נאַכט, איז שוין אַלעס געווען אין אָרדנונג: די כלה — אויסגעפוצט אין עסיג און אין האָניג, פלעשער משקה — גרייט צו עפענען, טעלער — צו צוברעכען און איינציגוויז האָבען אָנגעהויבען צו קומען געסט און קרובים, געפעהלט האָט נאָר איינער, דער בעל שמחה אַליין — דער חתן!... און אַז ס'איז אַוועק אַ שעה נאָך אַ שעה, זענען די בני בית געוואָרען אומרוהיג און געלאָזט זיך אין האָטעל אַריין ברענגען דעם חתן...

ווי נידערגעשלאָגען זענען די מחותנים געוואָרען, ווען מ'האָט זיי אין האָטעל ערקלערט, אַז ס'איז שוין אַ פּאָר שעה, ווען דער חתן צוזאַמען מיט אַ פרייליין זענען אַוועק און מ'האָט נישט צוריקגעקומען...

די אויסגעפּוצטע און פערטרויערטע כלה, הערענדיג, אַז דער חתן איז פערפאַלען געוואָרען, איז זי געלאָפען איהם זוכען און צו איהר גרויס איבעראַשונג האָט זי איהם געטראָפען אויף דער 1 מאַי גאַס, שפּאַצירענדיג פּנים בעמעןנעמען מיט איהר „שדכנטע" און לגמרי פערגעסען אין די תּנאים..

— — — — — — — — — — — — —

ליבע לעזער, אַ הר פערשטעהט דאָך אַליין, אַז די מעלער זענען געבליבען וואַנצע, די פלעשער משקה זענען נישט געעפענט געוואָרען און מיט פערקלעמטע הערצער האָבען די כלה'ס עלטערן ערקלערט פאַר די געסט, אַז „דער חתן איז פלוצים קראַנק געוואָרען אויף דעגריפע רחמנה ליצלן אַז, ער קען נישט קומען צו די תּנאים"...

„קאָז־לעפעל".

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
פינערליכע- און קינדער־קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

יורידישע עצות.

הײַנט דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט דער רעדאַקציע פון „נ״פ״ — „פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען. וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> ## קופאָן.
> יורידישע אָפּטיילונג
> פון „נײַעם פאָלקסבלאַט"
>
> בעים דערלאַנגען אַנ׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 8 . מאַי 1927.

5422. בן צ״ן.

קוראַטאָרען איבער אַנ׳אויפגעלאָזטע ירושה בעקומען פאַר זייער טעטיגקייט בעצאָהלט. ס׳איז פעראַהן אַזאַ פאָרשריפט אין האַנדעלס־קאָדעקס, אַז אַ מלוה טאָר נישט זיין קיין קוראַטאָר.

אַמת לוים׳ן אַרט. 485 פון ה. ק. בעקומט נאָר אַזאַ קוראַטאָר נישט בעצאָהלט.

5423 י. ג־מש:

פּריוואַט־צייטל קאָן די פּאָסט מאַהנען ביי אייך לאַגער־געלד פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס דער פּאַקעט בעפינט זיך אויף דער פּאָסט, דאָס איינמאַהנען קאָן פּאַרקומען אויף אַנ׳אַדמיניסטראַטיוועם אופן.

געוויס אויב די פּאָליציי וועט לעגען אַנ׳אַרעסט אויף אייערע זאַכען אויפ׳ן חשבון פון דער דערמאָנטער סומע, וועט איהר זיך מוזען ווענדען אין גע ריכט און גלייכצייטיג בעטען, אַז מען זאָל די עקזעקוציע אָפּהאַלטען ביז דער ענין וועט נישט ענטשיידען ווערען ענטגילטיג.

די פּאָסט האָט אייך געדאַרפט מיט 2 יאָהר צוריק אָפּיציעל וואָרענען, אַז אויב איהר וועט נישט צוריקנעמען דעם פּאַקעט אין משך פון אַ בעשטימטער צייט וועט מען פון אייך פאַר יעדען פערלענגערטען טאָג אויסמאָהנען אַ בעשטימטע סומע.

5424 שמעלקאָוויטש סאָסנאָוויץ 50:

אויב דער סובלאָקאַטאָר האָט געוואָנט בעוויזען, אַז די מאַשין איז זיין אייגענטום, קאָן מען אויפ׳ן חשבון פון אייערע חובות נישט סעקוועסטרירען.

5425 אַ פריזיער פון וואָלבאָרסק:

פאַר פריזיער־לאָקאַלען, וואָס האָבען אַ טע קאַטע. פּאַטענט, דאַרף מען צאָהלען פאַר׳ן לעצטען קוואַרטאַל. 78 פּראָצ. פאַר אויסגאַבען דאַרף מען שוין נישט צאָהלען, אויב אין יולי 1914 איז דער לאָקאַל געגאַנגען 300 רובל דאַרפט איהר צאָהלען פאַר דערמאָנטען קוואַרטאַל 155 זל. 61 גר.

5426. אַ לעזער פון רושנאָוויעץ.

איהר דאַרפט זיך קודם כל בעמיהען וועגען אַ צייגניש פון אַ מ־ליטעריישען, עוועגטועל רעגירונגס דאָקטאָר. די בעשטעטיגונג פון דאָקטאָר צוזאַמען מיט אַ בקשה וועט איהר דערלאַנגען אין פ. ק. או. דאָס ענדערן אייך די קאַטעגאָריע איז אָפּהענגיק פון געזונדהייטשטאַנד וואָס די קאָמיסיע וועט ביי אייך פעסטשטעלען.

5427. אַ לעזער פון מאָלגאַצנאַ.

איהר קאָנט די אינצידענטאַל־אָנקלאַגע דערלאַנגען נישט צוזאַמען מיט דער אַפּעלאַציע. די אַפּעלאַציע קאָנט איהר דערלאַנגען אין משך 4 וואָכען.

5428. שניידער.

אויף ביורא פּרוטאַ דאַרף מען אויסקויפען אַ 3. קאַט. פּאַטענט. הגם קיין קאָנצעסיע איז נישט נויטיג, פונדעסטוועגען ווענדעט זיך אין רעג. קאָמיסאַריאַט. קיין ספּעציעלען בילדונגסצענז ווערט נישט געפאָדערט.

5429. אַ לעזערין פון פּראָנצישקאַנער 34.

מען וועט ביי אייך פאָדערען קודם כל בייטראָג פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס די דינסט האָט ביי אייך געאַרבייט. מען קאָן אייך עוועגטועל אויך בעשטראָפען מיט אַ געלד שטראָף פאַר נישט פערשרייבען אין דער פאָרשריפטליכער צייט.

5430. אהרן בינשטאָק.

איהר דאַרפט זיך נישט מעלדען אין דער היגער פ. ק. או. איהר האָט זיך נאָר געדאַרפט אויסמעלדען פון אייער פ. ק. או. וואָס שייך לאָדז, דאַרף מען זיך נאָר מעלדען אין דער מיליטערישער אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט.

די, וועלכע אזעוו האָט פּעראַטען.

בעאַרבייט פאַר׳ן „נײַעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט.

(3)

בורצעוו האָט פערשטאַנען, אַז די רוסישע פּאָליציי וויל איהם דאָ — מיט דער הילף פון דער דייטשער — אַריינגאַרען אין אַ נעץ, ער האָט געענטפערט, אַז ער וועט קומען, נאָר געשיקט האָט ער בלויז באַקאַי׳ען. אַרום האָטעל, וואו ס׳האָט געזאָלט פאָרקומען די בעגעגעניש מיט דאַנצאָוו׳ן, האָט באַקאַי טאַקע בעמערקט עטליכע אַגענטען פון דער געהיים־פּאָליציי, ער האָט זיך אָבער נישט ווייטענדיג געמאַכט און פערפיהרט אַ שמועס מיט דאַנצאָוו׳ן.

אויף דער פראַגע וועגען אַזעוו׳ן האָט דאַנצאָוו געענטפערט, אַז אַזאַ נאָמען איז איהם נישט בעקאַנט, דאַגעגען האָט ער גענומען דערצעהלען מעשיות וועגען אַנדערע רעוואָלוציאָנערען און פּראָוואָקאַטאָרען מיט׳ן בולט׳ען ציל צו פערפיהרען בורצעוו׳ן אויף אַ פאַלשע שפור. דאַנצאָוו האָט דאָס אָבער געמאַכט אַזוי אומגעשיקט, אַז פאַר באַקאַי׳ען איז תיכף קלאָר געוואָרען זיין כונה. באַקאַי האָט איהם דאַן אָהן בעזונדערע צערעמאָניעס פאָרגעלעגט צו קומען קיין פאַריז און מיטאַרבייטען מיט בורצעוו׳ן. דאַנצאָוו האָט זיך נאָך אַביסעל געקווענקעלט, געטענה׳ט, אַז ר׳איז געקומען קיין בערלין לויט זיין אייגענער איניציאַטיווע, אַז זיין נאָטשאַלסטווע ווייסט גאָרנישט וועגען דער רייזע, נאָר געענדיגט האָט ער, אַז ווען ער וואָלט בעקומען גוט בעצאָהלט, איז ער גרייט תיכף צו פאָהרען קיין פאַריז מיט אַלע דאָקומענטען, וואָס ר׳האָט ביי זיך געהאַט. פערלאַנגט האָט ער 25 טויזענד רובל, אָנשטאָט געשפּרעך האָט זיך באַקאַי אומגעמערקט אַרויסגעשלייכט פון האָטעל און איז באַלד אָפּגעפאָהרען קיין פאַריז.

נאָך אין פעטערבורג האָט באַקאַי געהאַט דערצעהלט בורצעוו׳ן, אַז אין יאָהר 1904 איז קיין וואַרשאַ געפאָהרען דער ווילנער געסטער פּראָוואָקאַטאָר ביי די ס. ר. ראַסקין, און וואַרשאַ האָט זיך ראַסקין אַלס רעוואָלוציאָנער געדאַרפט זעהן מיט׳ן אינזשיניער ד. וועגען אנגעלעגענהייטען פון דער פּאַרטיי.

בורצעוו האָט נאָך זייענדיג אין רוסלאַנד, געפּרובט זיך שטעלען אין קאָנטאַקט מיט דעם אינזשעניער ד., נאָר דאָס איז איהם נישט געלונגען. ערשט אין זומער 1908 האָט זיך בורצעוו געזעהן מיט דעם אינזשעניער אין לאָזאַן (שווייץ) דער אינזשעניער האָט בעשטעטיגט, אַז צו דער צייט, וואָס באַקאַי האָט אָנגעוויזען, איז צו איהם געקומען קיין וואַרשאַ אַ פרוי, וועלכע האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס פערטרעטער פון דער פּאַרטיי, דער מאַן האָט זיך איהם אָבער אויסגעוויזען אַזוי פערדעכטיג, אַז ר׳האָט איהם אָנגענומען פאַר אַ שפּיאָן און האָט מיט איהם נישט געוואָלט רעדען.

דער אינזשעניער האָט נאָך צוגעגעבען, אַז דער עס־ער איז צו איהם געקומען אין אויפטראַג פון רובאַקין׳ען. בורצעוו האָט זיך דאַן געווענדעט צו רובאַקין׳ען, וועלכער האָט זיך גראָד געפונען אין לאָזאַן און איהם געפרעגט, וועמען ער האָט דעמאָלט געשיקט קיין וואַרשאַ צום אינזשעניער ד. רובאַקין האָט געענטפערט, אַז דאָס איז געווען אַזעוו.

בורצעוו׳ס אולטימאַטום צו די ס.ר.

האָבענדיג אין די הענד אַ גרויסען בעשולדיגונגס־מאַטעריאַל געגען אַזעוו׳ן, האָט בורצעוו אין געשפּרעכען מיט בעוואוסטע מיטגלידער פון דער ס.־ר.׳שער פּאַרטיי און דורך זיי געווענדעט צום צענטראַל־קאָמיטעט דירעקט, אָנגעהויבען אויפדרינגען די פּאַרטיי עס זאָלען אָנגענומען ווערען ענטשיידענע שריט געגען דעם געפעהרליכען פּראָוואָקאַטאָר. אין דער פּאַרטיי האָט ער זיך אָבער אָנגעשטויסען אויף אַ העפטיגען ווידערשטאַנד. דער צענטראַל־קאָמיטעט האָט בשום אופן נישט געוואָלט צולאָזען דעם געדאַנק, אַז אַ מיטגליד פון צ. ק., דער לייטער פון דער „קאַמפּס־אָרגאַניזאַציע" זאָל זיין אַ פערעטער. אַ וויכטיגע ראָלע האָט דערביי נאַטירליך געשפּילט די מורא פאַר די פאָלגען, וואָס די עווענטועלע דעמאַסקירונג פון אַזעוו׳ן קאָן האָבען פאַר דער פּאַרטיי.

אויף דער פּאַרטיי־קאָנפערענץ, וואָס איז אין אויגוסט 1908 פאָרגעקומען אין לאָנדאָן, איז אָבער די פראַגע וועגען פּראָוואָקאַציע אין צענטער פון דער פּאַרטיי אַרויפגעשוואומען. דער צענטראַל־קאָמיטעט האָט נאָך דער קאָנפערענץ געמוזט מיט דעם ענין זיך פערנעהמען. אָבער בעהאַנדעלט איז די פראַגע געוואָרען פון דעם שטאַנדפּונקט, אַז נישט אַזעוו איז אַ פּראָוואָקאַטאָר, נאָר בורצעוו איז אַ ביזוועלינגער רכילות־טרייבער, וועלכער מוז סוף כל סוף בעקומען אַ שטראָף פאַר זיין דעסטרוקטיווער טעטיגקייט.

בורצעוו פון זיין זייט האָט פערלאַנגט, עס זאָל בעשטימט ווערען אַ געריכט, וואָס זאָל די בעשולדיגונג געגען אַזעוו׳ן אויספאָרשען. דער צענטראַל־קאָמיטעט האָט אָפּגעשלאָגען דאָס בעשטימען פון אַזאַ געריכט; דאַן האָט בורצעוו זיך גענומען צום לעצטען מיטעל.

ער האָט אָנגעשריבען אַנ׳אָפענעם בריף, געווענדעט צו דער ס.־ר.׳שער פּאַרטיי, אין דעם בריף האָט ער דירעקט בעשולדיגט אַזעוו׳ן אין פּראָוואָקאַציע. די קאָרעקטור פונ׳ם בריף האָט בורצעוו צוגעשיקט צום צענטראַל־קאָמיטעט פון די ס.־ר. מיט אַ מעלדונג, אַז אויב עס וועט תיכף נישט צונויפגערופען ווערען אַ געריכט, דאַן וועט ער דעם בריף פערעפענטליכען אין דער פּרעסע.

(פאָרטזעצונג קומט)

דירעדע פון סער ווינדהעם דידס

אויף דער זיצונג פון ציוניסטישע אהציאָנס-קאָמיטעט

לאָנדאָן. (י.ט.אַ.) ווי מיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, איז מיט אַ גרויסער רעדע אויף דער זיצונג פון אַקציאָנס-קאָמיטעט אַרויס-געטרעטען דער געוועזענער הויפט-סעקרעטאַר פון דער ארץ-ישראל רעגי-רונג סער ווינדהעם דידס, וועלכער איז בעגריסט געוואָרען דורך דעם פּרעזי-דענט דר. ווייצמאַן, נחום סאָקאָלאָוו און דעם פאָרזיצער פון אַקציאָנס קאָמי-טעט לעאָ מאָצקין. אין זיין רעדע האָט סער דידס צווישען אַנדערען געזאָגט: „איידער איך בין אַרויסגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ אויף מיין פּראָפּאַגאַנדע רייזע לטובת דעם קרן-היסוד האָב איך בע-זוכט דעם לאָרד באַלפור. ער האָט מיך געפרעגט, צי האָט דער ציוניזם אַ בע-דייטונג אויך פאַר מענשען חוץ פון ארץ-ישראל. איך האָב איהם געענטפערט: לויט מיינע ערפאָהרונגען אין פוילען און אין אַמעריקאַ איבט אויס דער ציו-ניזם אַ גרויסען איינפלוס מחוץ די גרע-ניצען פון ארץ ישראל. אַ דאַנק דער ארץ-ישראל-אידעע האָבען די יודישע ישובים אין פערשידענע לענדער בעקו-קומען אַ געמיינשאַפטליכען ציל, אַ וועג-ווייזער, אָהן דעם דאָזיגער אידעע וואָלטען זיי פערלוירען זייער אינדיווי-דואַליטעט און זיין אייגענאַרטיגקייט.

עס זענען פאַראַן צווישען יודען אויך אַזעלכע, וואָס זעהען אַן אַנדער אויסוועג: זעלבסטמאָרד, אַסימילאַציע. די גרעסטע מעהרהייט פון די יודען וויל נישט אַזאַ לעזונג. עס איז האָפנונגס-ליך, אַז אַזאַ לעזונג איז נישט נעמאָגלעך אויך פאַר נישט-יודען. עס זענען אויך דאָ אַנדערע מאָטיווען, וואָס רע-דען געגען אַסימילאַציע. צוליב דער אַסימילאַציע וואָלט פערלוירען געגאַנגען דאָס, וואָס די יודען קענען נאָך געבען דער וועלט. עס זענען פאַראַן יודען, וואָס גלויבען, אַז זייער מיסיע איז אַ ריין רעליגיעזע. דאָס איז אָבער נישט ריכטיג און שטיצט זיך אויף אַ פאַלשער אויפפאַסונג פון דער געשיכטע".

דר. לעאָ מאָצקין האָט געדאַנקט סער דידס'ן פאַר זיינע אויספיהרונגען.

די ערשטע קאָנפערענץ פון יודישע לעהרער אין יודישע ראַיאָן.

דער מצב פון יודישען שול-וועזען.

מאָסקווע. (י.ט.אַ.) אין שדה-מנוחה איז פאָרגעקומען די ערשטע לעהרער-קאָנפערענץ אין יודישען ראַיאָן. אויף דער טאָג-אָרדנונג איז געשטאַנען די פראַגע פון קולטור-אַרבייט אין נייע-גע-גרינדעטען ראַיאָן. פון די בעריכטען איז געווען צו זעהען, אַז דער שול-מצב אין ראַיאָן איז זעהר אַ שלעכ-טער: אין גאַנצען ראַיאָן זענען בסך-הכל פאַראַן איין 7 יעהריגע שול אין שדה-מנוחה, צוויי 4-יעהריגע שול אין באָבראָווי-קוט און לוואָוואַ און 6 – 1 יעהריגע שולען אין די נייע ישובים פון ראַיאָן. בסך הכל זענען אַרומגענומען מיט דער שול-נעץ 53 פּראָצענט פון אַלע שול-קינדער אין ראַיאָן. אין קומענדיגען לעהרער-יאָהר האָפט מען צו דערפיהרען די צאָהל קינדער ביז 75 פּראָצענט.

בעזונדערס שאַרף שטעהט די שול-פראַגע אין די נייע ישובים. צוליב דעם מאַנגעל אין שולען האַלטען זיך אויך אָפּ אַ סך איבערוואַנדערער פון אַראָפּ-ברענגען זייערע פאַמיליעס.

שווער איז אויך דער מצב פון אַנ-דערע קולטור-נעבימען אין ראַיאָן. אַזוי איז אויפ'ן גאַנצען ראַיאָן פאַראַן נישט מעהר ווי צוויי דאָרפס הייזער, 15 לע-זע-הייזער און 2 ביבליאָטעקען.

חלוצים-הילף ביי א פערפלייצונגס-קאַטאַסטראָפע אין טשעכאָסלאָוואַקיי.

פּראָג. (י.ט.אַ.) ביי דער גרויסער וואַסער - קאַטאַסטראָפע אין טשעכיש מערב-שלעזיען צוליב דעם אויסגוס פון די טייכען האָבען די מיטגלידער פון דער חלוצים-פאַרם מיט גרויסער אָפּפערוויליגקייט מיטגעהאָלפען ראַטע-ווען די בעפעלקערונג און די בנינים פון פערפלייצטען געביט. די „דייטשע פּאָסט" לויבט שטאַרק די בראַווקייט פון די יונגע חלוצים, וועלכע האָבען געוויזען אויך קלוגע איניציאַטיווע ביי די געפעהרליכע רעטונגס-אַקציעס.

נייער פאָהר-פּלאַן

פון 15 מאַי 1927 ביז'ן 1 סעפּטעמבער

לאָדז-פאַבריקס-וואָקזאַל

קומען אָן פון:

1.55	קאַלושקי (ביינאַכט)
4.40	וואַרשאַ
7.21	קאַלושקי
8.15	„
9.35	טשענסטאָכאָוו
10.40	וואַרשאַ
12.35	קאַלושקי (פון 1. יוני–15 סעפּט.)
13.25	סקאַרזשיסקאָ
14 40	וואַרשאַ
16.33	„
19.55	סאָרנאָווישעג
20.25	קאַלושקי
22.15	„
22.45	וואַרשאַ (שנעל-צוג)
20.23	קאַלושקי (זונטאָג און חגא-טעג)

געהען אָפּ קיין:

1.40	וואַרשאַ (ביינאַכט)
7 50	„ (שנעל-צוג)
9.05	קאַלושקי (זונטאָג און חגא-טעג)
9.30	סאָרנאָווישעג (דורך גאָלקוויטשק–סלאָטווינע)
10.35	קאַלושקי (פון 1. יוני–1. סעפּט.)
11 50	„
14.25	וואַרשאַ
15.20	„
16.25	טשענסטאָכאָוו
18.05	קאַלושקי
18.55	וואַרשאַ (אייל-צוג)
19 10	סקאַרזשיסקאָ
20.10	וואַרשאַ
23.45	קאַלושקי

לאָדז-קאַלישער וואָקזאַל

קומען אָן פון:

1.46	וואַרשאַ (ביינאַכט)
2.59	אָסטראָוו
6.33	פּאַריז–בערלין (שנעל-צוג)
6.38	קראָקע
6.59	פּויזען
7.43	לאָוויטש
8.43	קוטנאָ
8.53	אָסטראָוו
10.39	וואַרשאַ
10.40	לעמבערג
11.56	וואַרשאַ (לוקסוס, מאָנטאָג, מיט-וואָך און פרייטאָג)
12.44	וואַרשאַ
13 32	פּויזען
13.45	קוטנאָ
18.05	קאַלושקי
18 40	פּויזען
19.05	פּאַריז–בערלין (לוקסוס)
20.13	קוטנאָ
21.43	וואַרשאַ
22.05	קוטנאָ
22.10	שיעראַדז (שבת, זונטאָג און חגא-טעג)
23.06	וואַרשאַ (שנעל-צוג)

געהען אָפּ קיין:

2.01	אָסטראָוו (ביינאַכט)
3.14	וואַרשאַ
6 41	„ (שנעל-צוג)
7.14	„
8.00	פּויזען
8 10	קאַלושקי
9.03	קוטנאָ
12.57	פּויזען
12.04	בערלין–פּאַריז (לוקסוס)
13.15	וואַרשאַ
13.47	„
14.10	קוטנאָ
15.25	לעמבערג (דורך סקאַרזשיסקאָ)
16.40	שיעראַדז (שבת, זונטאָג און חגא טעג)
18.35	אָסטראָוו
19.13	וואַרשאַ (לוקסוס, מאָנטאָג, מיט-וואָך, פרייטאָג)
19.38	לאָוויטש
20.15	קוטנאָ–דאַנציג
20.35	קראָקע (דורך ראָקיטשין)
21.58	פּויזען
23.14	בערלין–פּאַריז (שנעל-צוג)
23 58	קוטנאָ

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

גאַסטשפּילען פון 1-טען וואַרשאַוער יוד. מיניאַטור-טעאַטער

„אַזאַזעל"

נור 1 ביליגער טאָג!

היינט, מיטוואָך, 9 אַ זייגער אָוונט פון 80 גראָשען ביז 4 זלאָטעס

דאָס גרויסע

4 פּראָגראַם 4

קאָנפערענסיער: א. נאַדיר.

עס נעהמען אָנטייל: אַלאַ לילית, לוריע שפּיגעל, ר. וועלנער, וו. גאָדיק, ש. לאַנדוי, י. סטרוגאַטש, י. מאַנסדאָרף, נ. מעלניק, מ. פּאָטאַ-שינסקי, ה. פּאָזנאַנסקי און אַנדערע.

קינסטל. לייטונג: מעאַ אַרצישעווסקאַ
ליטעראַרישע „ משה בראָדערזאָן
מוזיקאַלישע „ הענעך קאָן

דעקאָראַטיווע לייטונג: פריץ קליינמאַן
כאָרעאָגראַפיע: אַלאַ לילית
דירעקציע: י. דאַנציגער

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל.

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-52

ספּעציאַליסט פאַר הויט, מיניעראַלישע און בלאָ-זער-שוואַכע קראַנקהייטען.

איז צוריקגעקעהרט.

(טאָגן-מיט קוואַרץ-לאָמפּען (הויט-אויספאַל

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט

Dr PRYBULSKI

וואָלטשאַנסקאַ 1, טעלעפאָן 25-38

דערמאַטאָלאָגיע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, פענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונט
דאַמען: פון 4—5 נאָכם.

אין פלאַמען פון ליבע און האַס

(ראָמאַן).

(16

ער האָט באמת נישט געהאַט קיין תרטה, וואָס ער איז געקומען.

איך מוז פערבלייבען! — האָט קאַרל דרייוויק געטראַכט. איהם האָט זיך אויסגעוויזען, אַז די סכנה איז פיל קלענער כל זמן ער איז דאָ.

אויב אויף אויג מיט דער סכנה...

ווען דער אויספאָרשונגס-ריכטער וואָלט עפּיס בעקומען אַ זייטיגען פערדאַכט, וואָלט זיין קאַרל'ס, איין וואָרט דעם חשד געקאָנט בטול מאַכען.

מיט דער גרעסטער פּראַינטערעסירונג האָט ער זיך דע-ריבער צוגעהערט צו אַלץ, וואָס מ'האָט גערעדט, און ער האָט זיך אָפילו בעמיהט צו טרעפען, וואָס מע טראַכט, וואָס מען וויל נישט אָפען אַרויסזאָגען.

ער האָט אויפגעכאַפּט יעדען וואָרט, וואָס דער אויספאָר-שונגס-ריכטער מירענסקי האָט געבראַכט אויף די ליפּען, אָדער וואָס דער פּאָליציי-קאָמיסאַר, דער דאָקטאָר האָט אַרויסגערעדט.

— מיר קענען זיך לייכט פאָרשטעלען דעם צוגאַנג פון פערברעכען. — האָט אָנגעהויבען דער אויספאָרשונגס-ריכטער — קודם כל קאָנסטאַטיר איך, אַז דאָס פערברעכען איז בעגאַנגען געוואָרען צוליב גנבה: עס איז דאָ, ווי מיר זעהען, אַן אויפגע-בראָכענער קופערט. דער פערברעכער האָט נישט געהאַט קיין ציים צוזוגעהמען דאָס גאַנצע געלד. משמעות, אַז עפּיס האָט איהם איבערגעשראָקען.

— קיין קאַמף צווישען טויטערדעטען און מערדער איז נישט פאָרגעקומען! — האָט זיך אָפּגערופען דער דאָקטאָר — דער דאָזיגער מענש איז דער'הרג'עט געוואָרען מיט איין קלאַפּ פון אַ האַמער.

— נישט פון אַ האַמער, ה' דאָקטאָר! — האָט זיך אָפּגע-רופען דער אויספאָרשונגס-ריכטער, אויפהויבענדיג פון דר'ערד אַן אייזערנע שטאַבע, אַרומגעוויקעלט אין אַ נאָז-טיכעל — מיט דעם אייזען איז ער דער'הרג'עט געוואָרען... אָט דאָ איז אָפילו קענטיג אָפּטריקענס בלוט און עטליכע צוגעקלעבטע האָר...

דער דאָקטאָר האָט אין האַנד אַריין גענומען די שטאַבע און צוגעמאָסטען צו דער וואַנד.

— אַזוי איז עס! — האָט ער פעסטגעשטעלט — דאָס איז דאָס כלי זיין, מיט וועלכען דאָס פערברעכען איז אויסגעפיהרט געוואָרען.

דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט ווידער גענומען צו זיך דאָס שטיק אייזען, און מיט דער גרעסטער פאָרזיכטיגקייט אָפּ געוויקעלט דאָס טיכעל. דערנאָך האָט ער עס פונאַנדערגעלייגט, און די אויגען האָבען איהם אָנגעהויבען צו גלאַנצען מיט טריאומף.

דאָס טיכעל איז געווען גרויס. אַ לייוונט-טיכעל אין געל-בלויע קראַטען.

אויף איין ווינקעל פון איהר זענען געווען אויסגענייט צוויי אותיות S. L.

— דער פערברעכער איז אַ גוט-דערצויגענער פערזאָן! — האָט זיך דער אויספאָרשונגס-ריכטער אָפּגערופען מיט אַ שמייכעל — ער האָט, זעהט איהר, איבערגעלאָזט אויפ'ן אָרט אַ וויזיט-קאַרטעל...

קאַרל דרייוויק האָט אָפּגעאָטעמט. אין זיין מוח האָט זיך אָנגעצונדען אַ גרויסע האָפענונג:

ער האָט דערפיהלט, אַז די גערעכטיגקייט איז אַרויף אויף אַ פאַלשען שפור... דאָס האָט איהם געקאָנט אין יעדער היגזיכט ראַטעווען.

ער האָט פערלאָזט דעם אָרט ביי דער וואַנד, וואו ער איז געשטאַנען ביז איצט, און זיך דערנעהנטערט צום אויספאָרשונגס-ריכטער.

— וואָס'טו דאָ געפאַקט? — האָט ער שטיל אַ פרעג געטאָן.
— ווייסט קיינעם נישט איבערדערצעהלען?
— איך שווער דיר!

— דער פערברעכער האָט זיך בענוצט אָט מיט דער איי-זערנער כלי, כדי צו אויפברעכען די טירען און דעם קופערט. היטענדיג זיך אָבער, אַז די שטאַבע זאָל איהם נישט צוקאַליע-טשען די הענד, און נישט אַרויסגליטשען זיך, האָט ער זי איינ-געוויקעלט אין אָט אָ דעם נאָז-טיכעל...

אַוראַי... איך פערשטעה...

— און S. L. דאָס זענען דאָך נישט די ערשטע אותיות פון דעם דער'הרג'עטענס נאָמען און פאַמיליע?..

— אָבער... צי ווייזט עס זיך נישט אויס צו זיין צו-נאַאיוו מצד דעם פערברעכער? — האָט קאַרל דרייוויק קאַלטבלוטיג אַ זאָג געטאָן.

— נישט שטענדיג האָט אַ מערדער אַלע אומשטענדען אין זינען... ס'קאָן זיין, אַז צו דערמאָרדען איז איהם איינגעפאַלען נאָך דעם, ווי ער האָט געזעהן דאָס געלד. אויף געפרויש ביים עפענען דעם קופערט האָט אָבער געקאָנט אָנקומען דער אַלטער. ס'קאָן זיין, ער האָט זיך ענטגעגענגעשטעלט, און דאַן איז ער דער-הרג'עט געוואָרען! איך קאָן זאָגען נאָך די מערדער, און אַזוי קאָן עס געמאַלט זיין, ווי איך זאָג דיר. אַ קליינער אונטערדריק-טיגער נישט-פערכענטער טרעט גיט זיי אָפּ אַרויס. לעווענטאַלס מערדער האָט, ווייזט אויס, אויך נאָך דער רציחה פערלוירען דעם קאָפּ, און אויב ער האָט בעת מעשה נישט בעמערקט, אַז ער האָט דאָ איבערגעלאָזט זיין קעסטלדיגע נאָז-טיכעל, וועט ער איצט דערפאַר טייער בעצאָהלען!

קאַרל דרייוויק האָט אַן איראָנישען שמייכעל געטאָן. ס'קאָן זיין — האָט ער געטראַכט צופרידען — בעוועהנליכע פערברע-כער האָבען שוואַכקייטען וועגען וועלכע דער אויספאָרשונגס-ריכטער רעדט. אָבער נישט ער... נישט ער!

דער דאָקטאָר האָט ווידער אָנגעהויבען צו אַרומקוקען דעם טויטען קערפּער. ער האָט זיך פערטראַכט.

— וואָס טראַכט איהר, ה' דאָקטאָר? — האָט דער אויס-פאָרשונגס-ריכטער אַ פרעג געטאָן.

— מיר איז איינגעפאַלען... איך האָב עפּיס אַ פערדאַכט...

(פאָרטזעצונג קומט)

רעליגיעזע 8-קל. גימנאזיום
„בית אלפנא"
צעגעלניאנא 60 (מיט רעכט פון רעגירונגס גימנאזיעס)

די עקזאמענס פאר נייע שילער הויבען זיך אן דעם 22. מאי.
איינשרייבונגען טעגליך פון 9–1 אין קאנצעלאריע פון גימנאזיום. 679

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek.

פאר דערוואקסענע! היינט און פאלגענדע טעג!
„דער אינדישער — פאמיליען-קבר" —
(INDYJSKI GROBOWIEC)
2-טע און לעצטע סעריע אין די הויפטראלען:
Mia May, Conrad Veidt, Erna Morena, Lya de Puti, Bernard Getzke.

פאר יוגענד!
„צי איז דארווין גערעכט?"
(Czy Darwin ma rację ?)
זעהר בעלעהרענד בילד. זעהר בעלעהרענד בילד

ס'איז פערלוירען געגאנגען
א וועקסעל
אויף 35 זלאטעס, אויסשטעלער רייך, ארדרע זילבערשטיין, צאהלבאר דעם 22-טען מאי, פיעטריקאווער 145 דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. 644

השבת אבדה.
דער טרענצער גרוזם טעפער (צמענטארגא 20) האט שטעהענדיג ביים רוג זאוואדזקא און פעטריקאווער פערלוירען א ביטעלע מיט 12 זלאטעס.
דער עהרליכער געפינער ווערט געבעטען צום ארימען טרעגער אפצוגעבען די פאר זלאטעס.

אין גאנץ פוילען און אויך שוין אין אויסלאנד רעדט מען נאר פון דער בעקוועמליכקייט און גוטסקייט פון די בעוואוסטע זומער-לאטשעס

LEKKOCHÓD

14391 P. N.

בזיטע אכטונג צו געבען אויפ'ן פאטענט-שטעמפעל.
צו בעקומען אין אלע בעסערע שוך-געשעפטען.

הויפט-פערקויף: **י. אבראמאוויטש,**
לאדז, פארזשעטשנא 15.

רעשטשניצע פון דאקטוירים וספעציאליסטען!
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אבענד

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר הערשנער	קינדער-קראנקהייטען	12—9½ 5—4
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	1 —
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פסיכא-טעראפיע, שפר ך-פאטערונגען, וויי פאסטלען א. ז. וו. פאקען-שפאצען, קינסטליכע בערג-זון-באשטראהלונג אקוא-שפריצונגען, מאסאושען, עלעקטריזאציע, פעדערציקס. אויף פערלאנג — וויזיטען אין שטאט. — אין לאבאראטאריום מאכען אנאליזען אלע ארט אנאליזען, פון אורין פלעגמע און בלוט. 2120

אימפונגען געגען שקארלאטין.
בייַ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-טעכנישער קאבינעט
עס געהמען אן:

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	2—10 נ"מ
ד"ר לאזשינסקא סטאראפאלסקא	צאהן-ארצט	7—3

קינסטליכע ציהן, קראנען, פלאמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג ווינטאג.

צו פערמיטען
א שער-שטוב מיט קאמפארטע איינריכטונג, ווי: טרייב-מאשין, א גרויסע שער-ראהמע א.ז.וו. צו ערפאהרען ושעלאנא 6, האלענדער. 628

Dr. med.
BRAUN
פאלודניאווא 28
טעלעפאן 40-26
ספעציאל-ארצט פאר הויט און העטערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 9—12 פריה
און פון 5 — 8 אבענד

Dr. med.
H. Lajchter
קאנסטאנטינער 9.
רוג זאכאדניע טעל. 49-66
צאהן - כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי: שטשעקעס, גומען, דושאנסלעס. צאהן - פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אן פון 5—1½ און פון 8—9 אוו. זונטאג 11—2

Dr. med.
L. Pikielny
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען און האר - קראנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפפאנגט פון 4—7 אוו. 191

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעמט אן פון 6—9 און אוונט, פרויען—12 ביז 3 נאכמ. 873

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אן פון 4—7 און אוונד.

Dr. med. Ludwik
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און האר - קראנקהייטען.
נעמט אן פון 1 ביז 2
און פון 4 ביז 7 אוונד.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פארוואס לויפט יעדער אין ביורא פיעטריקאווער 17?
ואמרת אליו, זאלסטו אים זאגן
— אז אין דעם ביורא —
17 פעטריקאווער 17
2-טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס'ווערן ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט'ן אגספאי, קלאזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטערט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, ארוואלאניעס, רעקורסען, וועגען פעסער און קאטיסאריאט-רושאנדו, ביטעס וועגען דירות און אויסזאגונג רעזיגעמטשי און אין אלע פאליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראוניעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
רעכטס-קאנסולענט **י. מאנעלא,**
פעטריקאווער 17 זאכאדניא 52
שנעל, רעעל און ביליג!

געזונטע וועט אבגעטויט
יעדעס סימפע געפיהל פון סימפאטיע אדער ליבע צו זיך אליין, אויב מען נעמט נישט אן בעצייטענס קיין מיטלען געגען אונאנגענעהמען גערוך פון מויל, וועלכער ווערט נאר בעזייטיגט דורך

FERMENTINA

דער בעסטער מיטעל געגען שלעכטען ריח פון מויל.

„פערמענטינא" קאנסערווירט די ציין, שטארקט די דזשאנסלעס בעזייטיגט דעם שלעכטען ריח פון מויל און מאכט דאס אויסטעמען אנגענעהם.

הויפט-סקלאד אויף פוילען: ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5

צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרייז 2.75 זל. פער שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויסגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. אדער 3.50 אויף א נאכנאהמע. 1819 היט זיך פאר פעלשונגען!

פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געזוכט.

שוינט אייער געלד!
אין קויפט
שירמס און שטעקענס
נור אין דער שירם-ווערקשטעל פון

ס. פייגענבוים,
נארוטאוויטש 19 (דזשעלנא)
ווייל אהער קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער וואראבעראל. בעסטע אויספיהרונג.
בעם. ס'ווערט אנגענומען אלע רעפעראטורען ווי אויך איבערציהען

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראכאווסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	11-10 3-2 7½-½
ד"ר רושאנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	2-1
ד"ר יוסטמאן	נערוועז-קראנקהייטען	2—12
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פאפיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד"ר מאנטאר	כירורגישע-קראנקהייטען	5 4 און 2-1
ד"ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 7-5½
ד"ר סמופעל	רענטגען	12—2 6-4
א. גראדזענסקי	צאהן-ארצט	7—3
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	2—9

צאהן-געזונדהיילונג, פעליכטונגען, קראנקען, פלאמבען, א. ז. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, לעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שפעטער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—6 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
היידים אין דער שטאט.

מאסאזש-און הייל-גימנאסטיק-שולע און קאבינעט
פון דר. מעד. **ב. שמירגעלד**
צעגעלניאנא 6, טעל. 51-89
ריקענביינער-פערקרימונגען, פאראליזען, נערווען-שמערצען, עמפיזעמע, ארטריטיזום, שטיהל-פערשטאפונג, גינעקאלאגישע מאסאזשען, בעהאנדלונג פון פיזיש שוואכע קינדער (גרופען). נאך דעם עניגען די שולע, ווערט ארויסגעגעבען א צייגניש.
עמפפאנג פון 3 ביז 5.

מודעה ואזהרה
מאת הרב מאנדזשעיעו שליט"א.
איך בין נאכאמאל מזהיר די, וועלכע עססען יאטקעס און אנדזשעיעוו, אנדרעספאל, וישניאווא-גורא, זיי זאלען נאר פערקויפען פלייש, וואס ווערט גע'שחט'ן אין היגען שחט-הויז אין אנדרעספאל בהשגחתי. דאגעגען די יאטקעס, וואס וועלען פערקויפען פרעמדע שחיטה, וועלען פערעפענטליכט ווערען אלס טריפ'ענע יאטקעס. עס ווערט געשאפען א ועד הכשרות פון די אנגעזעהענסטע לאדזער זומער-געסט מיטצוהעלפען אנצוגעהמען אלע מעגליכע מיטלען, אז א יוד, וואס איז בזהר אין כלות אוי וטריפות זאלען אין די יאטקעס נישט קויפען.
גלייכצייטיג בין איך מודיע, אז לטובה די לעטניקעס וועט דער שוחט אלע טאג אין געוויסע שעה'ן שחט'ען אין קראשעוו אויך אין עק ווישניאווא ביי סט-גושעוו. עס וועט ווערען פערעפענטליכט דאס ארט און דעם זמן שחיטה. מיט אכטונג
משה אהרן טוירמאן אב"ד באנדזשעיעוו וסביביו.

וארנט וועגען אייער געזונד!

די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" (מיט דער מארקע „Kogut") וענען ענטשפרעכענד ביי מאגען-קראנקהייטען קישקעס, אבסטרוקציעס און גאל-שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła"
זענען א מילד און נאטורעל דורכרייניגונגס-מיטעל, וואס פערלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס-ארגאנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" ערוועקען א'אפעטיט.
צו פערקויפען די אפטייקען און סקלאד אפטעטשנעס א שאכטעל צו 1.50 זל. הויפט-סקלאד איז די אפטייק פון
A.Gąsecki Wa szawa, ul. Leszno 41
מיר שיקען ארויס אמוועניגסטען 2 שאכטלען נאכ'ן ערהאלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 1962

פערקויפט נישט אייערע דיוואנעס
44 מעבעל 44
פעלצען, ניי-מאשינען סאמאחארען א. אז. וו. בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די פירמע
44 Ch. ŁAZNIK 44
גדאנסקא (דלוגא) 44
בעמערקונג: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאגער פערשידען מעבעל, שיין גוט און ביליג!

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז: א חודש — 5 זלאטעס, — אויף דער פראווינץ: א חודש 6 זלאטעס, אין אויסלאנד מיט 50 פראצענט מעהרער. — פאר'ן אינזערירען פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בטאג און בנאכט.

אנאנסען - פרייז: פעטן מעקסט 15 גראשען, פראנטאג 20 גראשען, אין טעקסט 40 גר. פראנטאג 60 גראשען, נאכ'ן טעקסט 10 גראשען, פראנטאג 15 גראשען. — פאר אויסלענדישע אנאנסען 100 פראצענט מעהרער. אויסער דער שטאט — 50 פראצענט מעהרער.
פאר א מילימעטער - שורה.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman